

2025

VUOSIKERTOMUS

Sisältö

- 4 Presidentin katsaus
TATU LEPPÄNEN
- 10 Ohjausta ja oikeussuojaa
– Korkein oikeus lainkäyttäjänä
JUKKA SIPPO
- 18 Sotilasrikokset ja korkein oikeus
TIMO OJALA JA MATTI PYÖRIÄ
- 26 Hallinnolliset tehtävät ovat
kasvaneet ja monimutkaistuneet
PIA HAPPONEN JA JUSSI ALARANTA
- 32 Kansliapäällikön katsaus
KAISA KUPARINEN
- 38 Overview by the President
TATU LEPPÄNEN
- 44 Annetut lausunnot
- 46 Vierailut ja tapahtumat
- 48 Tilastot / Statistics
- 54 Henkilökunta 31.12.2025

korkeinoikeus.fi

Valokuvat Antti Rintala
Ulkoasu Ilove Creative

Presidentin katsaus

TATU LEPPÄNEN

KORKEIMMAN OIKEUDEN TOIMINTAVUOSI 2025 oli tuloksellinen. Korkeimman oikeuden päätehtävänä olevia ennakkopäätöksiä annettiin suurin määrä moneen vuoteen, yhteensä 107 kappaletta. Ennakkopäätösten määrässä on luonnollista vuotuista vaihtelua, mikä aiheutuu kulloinkin käsittelyssä olevasta juttukannasta. Ratkaisutoiminnan laatu pystyttiin samaan aikaan säilyttämään totutun korkealla tasolla.

Uutena asiaryhmänä korkein oikeus antoi kaksi ennakkopäätöstä sotilas- ja siviilitiedustelua koskevissa lupa-asioissa (KKO 2025:29 ja 31). Tämän asiaryhmän käsittelyä koskevat erityisen korkeat salassapito- ja tietosuojavaatimukset. Korkeimman oikeuden ohjaustehtävän täyttämiseksi on pidetty tärkeänä, että myös näissä asioissa pystytään antamaan ennakkopäätöksiä oikeudellisista kysymyksistä, samalla kun julkisen ratkaisuselosteen laatimisessa kiinnitetään korostettua huomiota tapauskohtaisia seikkoja koskevaan salassapitoon. Tiedustelutoiminta oli esillä myös kertomusvuonna ratkaistussa sotilasrikosasiassa (KKO 2025:58).

Uudentyyppinen oli myös ulosottoasia, jossa oli kysymys siitä, millaisia näyttövaatimuksia oli sovellettava, kun ulosotossa pantiin täytäntöön Ukrainan sotaan liittyviä Euroopan unionin pakotetoimia (KKO 2025:30). Voidaan näin ollen sanoa, että kansainvälisen tilanteen kiristymisen heijastui kertomusvuonna myös korkeimman oikeuden arkiseen ratkaisutoimintaan.

Vuoden 2025 huhtikuussa tulivat voimaan oikeudenkäymiskaaren uudet menettelysäännökset, jotka koskevat ennakkopäätöskysymystä ja niin sanottua hyppyvalituslupaa korkeimmassa oikeudessa. Erityisesti ennakkopäätöskysymystä koskeva menettely on periaatteellisesti merkittävä uutuus. Siinä käräjäoikeus, hovioikeus tai markkinaoikeus voi siellä vireillä olevassa asiassa tietyin

Käsittelyajat ja vireillä olevien asioiden määrä ovat olleet korkeimmassa oikeudessa kohtuullisen hyvällä tasolla, mutta lievästi kasvavia. Tulevan vuoden tavoitteena onkin kääntää tämä kehitys alenevaan suuntaan.

edellytyksin siirtää ennakkopäätösluonteisen kysymyksen korkeimman oikeuden ratkaistavaksi. Korkein oikeus voi ottaa kysymyksen ratkaistavakseen, jos sillä on merkitystä prejudikaattina. Saatuaan korkeimman oikeuden ratkaisun tuomioistuin jatkaa asian käsittelyä.

Ensimmäisenä vajeena vuotena korkeimmalle oikeudelle siirrettiin viisi tällaista kysymystä, joten mahdollisuus otettiin heti tuomioistuimissa käyttöön. Yhteen kysymykseen myös ehdittiin vastata kertomusvuonna, ja asian käsittely korkeimmassa oikeudessa kesti vain noin neljä kuukautta (KKO 2025:74). Näiden asioiden käsittely priorisoidaan korkeimmassa oikeudessa, mikä on tärkeää järjestelmän käytännön toimivuuden kannalta.

Hyppyvalituslupa koskee asioita, joissa hovioikeus ei ole myöntänyt jatkokäsittelylupaa hovioikeuteen. Näissä asioissa korkein oikeus voi nyt päättää, että se ratkaisee suoraan itse ennakkopäätösluonteisen kysymyksen, jolloin asian palauttaminen hovioikeuteen voidaan mahdollisesti välttää. Kertomusvuonna tällaisia ratkaisuja ei vielä annettu.

Kaiken kaikkiaan korkeimman oikeuden lainkäyttötoiminta jatkui vuonna 2025 vakaana. Saapuvien asioiden määrä on viime vuosina vakiintunut vähän vajeeseen 2000 asiaan. Asioiden määrä saattaa lähivuosina hiukan kasvaa rikosasioiden määrän lisääntymisen myötä. Käsittelyajat ja vireillä olevien asioiden määrä ovat olleet korkeimmassa oikeudessa kohtuullisen hyvällä tasolla, mutta lievästi kasvavia. Tulevan vuoden tavoitteena onkin kääntää tämä kehitys alenevaan suuntaan.

Lainkäytön ja muun työn tekee korkeimman oikeuden erittäin ammattitaitoinen, sitoutunut ja motivoitunut henkilökunta. Jäsenkunnassa ei tapahtunut vuonna 2025 muutoksia. Jäsenresurssi oli edelleen virkavapauksien vuoksi yhden jäsenen verran vajaa.

Talon toiminnan kannalta merkittävä muutos oli kansliapäällikön vaihtuminen kesäkuun alussa, kun aikaisempi viranhaltija siirtyi muihin tehtäviin ja uutena aloitti Kaisa Kuparinen. Esittelijöiden vaihtuvuus oli myös kertomusvuonna suurta työpaikan vaihdosten ja virkavapaiden vuoksi, mikä jonkin verran näkyi ratkaisutoiminnan tehokkuudessa. Kansliahenkilökunnassa tilanne oli vakaampi. Kaikkiin henkilöstöryhmiin on joka tapauksessa voitu rekrytoida pätevää henkilökuntaa. Korkein oikeus on houkutteleva työpaikka.

Valtiontalouden vaikea tilanne alkoi kertomusvuonna kasata tummia pilviä myös tuomioistuinlaitoksen ylle. Valtioneuvoston ensimmäisen oikeudenhoidon koskeneen selonteon myötä tuomioistuimiin on saatu lisää välttämättömiä resursseja, mutta ne uhkaavat lähivuosina tulla poistetuiksi uusien säästövelvoitteiden myötä. Monissa tuomioistuimissa tämä merkitsisi vastoin tavoitteita käsittelyaikojen pidentymistä uudelleen ja asioiden ruuhkautumista. Myös korkeimmassa oikeudessa on jouduttu etsimään säästöjä muista kuin välttämättömistä toimintamenoista. Tuomioistuinlaitoksen osuus valtion budjetista on kuitenkin niin pieni, että tuomioistuumista karsimalla ei voida saada merkittäviä säästöjä aikaan, mutta sen sijaan suurta haittaa oikeusvaltion toiminnalle.

Korkeimman oikeuden vuoden 2025 toimintaa leimasi uuden Aipa-asianhallintajärjestelmän laajentuva käyttö. Merkittävä ja koko ajan kasvava osa lainkäyttöasioista käsiteltiin täysin sähköisesti Aipassa. Järjestelmässä on vielä kehitettävää, mutta sen kanssa on kohtalaisen hyvin pärjätty, ja osin myös sen tuomat hyödyt ovat alkaneet näkyä. Tavoitteena on siirtyminen kokonaan Aipaan vuonna 2026, jolloin perinnejärjestelmien hankalasta rinnakkaiskäytöstä päästäisiin eroon.

Korkeimman oikeuden sekä kotimainen että kansainvälinen sidosryhmäyhteistyö jatkui myös kertomusvuonna aktiivisena. Vuoden päätapahtuma oli marraskuun alussa yhdessä Suomen Asianajajien kanssa järjestetty korkeimman oikeuden asianajajapäivä, johon osallistuminen oli vilkasta. Vastaavia tapahtumia järjestetään vuorovuosin myös hovioikeuksille, käräjäoikeuksille ja syyttäjille.

Korkeimman oikeuden kansainvälinen yhteistyö suuntautui perinteiseen tapaan ennen muuta Pohjoismaihin ja muualle Eurooppaan. Alueellisessa yhteistyössä tehtiin Suomen aloitteesta päänavaus, kun ensimmäistä kertaa sekä pohjoismaisten että Baltian korkeimpien oikeuksien presidentit kokoontuivat

yhteiseen seminaariin Helsingissä. Baltian maiden EU-jäsenyyden myötä oikeusjärjestyksemme ovat muodostuneet siinä määrin samankaltaisiksi, että yhteisistä ajankohtaisista kysymyksistä on hedelmällistä käydä keskusteluja.

Yhdessä korkeimman hallinto-oikeuden kanssa tehtiin Suomen 30-vuotisen EU-jäsenyyden merkeissä vierailu toukokuussa unionin tuomioistuimeen ja yleiseen tuomioistuimeen Luxemburgissa. Näiden neljän tuomioistuimen edustajien välisessä seminaarissa voitiin käydä avointa keskustelua viimeaikaisesta oikeuskäytännöstä. Mielenkiintoinen uusi vierailukohde taas oli Yhdysvaltojen korkein oikeus ja liittovaltion tuomioistuinlaitos Washingtonissa, jossa korkeimman oikeuden pienellä delegaatiolla oli tilaisuus käydä helmikuussa.

Lopuksi haluan muistuttaa meille kaikille, että teemme korkeimmassa oikeudessa ja muualla tuomioistuinlaitoksessa erittäin merkittävää yhteiskunnallista työtä, jossa oikeusvaltiota toteutetaan ja pidetään yllä jokainen työpäivä aivan arkisissa työtehtävissä. Maailman myllerryksen ja voimapolitiikan keskellä on tärkeää keskittyä omaan tehtävään ja hoitaa oma leiviskä mahdollisimman hyvin. Siten palvelemme parhaiten oikeutta ja totuutta niin kotimaassa kuin välillisesti myös kansainvälisesti. Olkaamme ylpeitä työstämme.

Kiitän korkeimman oikeuden henkilökuntaa hyvästä työstä ja sidosryhmiä hyvästä yhteistyöstä vuonna 2025.

Ohjausta ja oikeussuojaa – Korkein oikeus lainkäyttäjänä

JUKKA SIPPO

Korkeimman oikeuden toimivalta ja tehtävät lainkäyttöjärjestelmässä

Perustuslain mukaan korkein oikeus käyttää yleisenä tuomioistuimena ylintä tuomiovaltaa riita- ja rikosasioissa. Korkeimman oikeuden *toimivalta* lainkäytössä koskee siten käräjä- ja hovioikeuksien tavoin tuomiovallan käyttämistä yksittäisissä riita- ja rikosasioissa.

Korkeimman oikeuden *tehtävä* lainkäyttöjärjestelmässä kuitenkin poikkeaa alempien oikeusasteiden tehtävästä. Käräjäoikeuksien tehtävänä on oikeussuojan antaminen ratkaisemalla niiden käsiteltäviksi saatetut riita- ja rikosasiat lain edellyttämällä tavalla. Hovioikeuksien tehtävänä puolestaan on varmistua siitä, että näin todella tapahtuu. Hovioikeusvaiheessa laajasti sovellettavaksi tuleva jatkokäsittelylupajärjestelmä kylläkin mahdollistaa sen, että hovioikeuksien ei tarvitse ottaa kaikkia niiden käsiteltäviksi saatettuja asioita asiallisesti ratkaistavakseen, mutta hovioikeuksien on tällöinkin

aina kontrolloitava käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuus.

Korkeimmassa oikeudessa vuodesta 1980 lähtien noudatettu valituslupajärjestelmä merkitsee sitä, että korkeimman oikeuden tärkein tehtävä on antaa ennakkopäätöstuomioistuimena lainkäyttöä ohjaavia prejudikaatteja. Korkeimmasta oikeudesta on muodostunut ennakkopäätöstuomioistuin valituslupajärjestelmää koskevan prosessioikeudellisen sääntelyn välityksellä siten, että valituslupaperusteet on muotoiltu tätä tavoitetta tukeviksi säätämällä muiden valituslupaperusteiden kuin ennakkopäätösperusteen soveltamisala verraten suppeaksi. Ajatuksena on, että prejudikaattituomioistuimena ylin oikeusaste voi tehokkaasti suunnata voimavaransa sellaisten asioiden ratkaisemiseen, joiden puitteissa alemmille oikeusasteille ja oikeusyhteisölle yleisemminkin voidaan antaa niiden tarvitsemia oikeusohjeita kaikkein kiperimpien ja

Valituslupahakemuksen menestymisen kannalta on siten yleensä keskeistä, että hakija kykenee vakuuttamaan korkeimman oikeuden siitä, että hakemuksen kohteena olevan asian ratkaisulla on kyseistä yksittäistapausta yleisempää merkitystä lain soveltamisen kannalta.

oikeusyhteisön kannalta merkityksellisimpien oikeuskysymysten tulkintaan. Käsiteltäväkseen ottamissaan asioissa korkeimman oikeuden toimivalta ei kuitenkaan välttämättä rajoitu pelkästään asian oikeudelliseen arviointiin, vaan se voi tarvittaessa ottaa tutkittavakseen myös näyttökysymyksiä.

Korkeimman oikeuden asemasta prejudikaattituomioistuimena on seurannut se, että sen käsiteltäviksi saatetuissa asioissa myönnetään valituslupia vuosittain vain noin 7 prosentissa asioista. Näistä osapuilleen 80 prosentissa valituslupa myönnetään juuri ennakkopäätösperusteella eli oikeusohjeen antamiseksi muita samanlaisia asioita silmällä pitäen. Alemman oikeusasteen ratkaisun lopputuloksen oikeellisuuteen yleensä kytkeytyvällä perusteella eli niin sanotulla painavalla syyllä valituslupa tavataan myöntää alle 10 prosentissa myönnettyistä valitusluvista eli alle prosentissa valituslupa-asioista. Tämä valituslupaperuste samoin kuin niin sanottu kantelu- ja purkuperuste merkitsevät sitä, että korkein oikeuskin voi tarvittaessa ottaa sinne saatetun asian käsiteltäväkseen myös alemman oikeusasteen ratkaisun korjaamisen tarkoituksessa. Tätä koskeva kynnys kuitenkin on – juuri näiden valituslupaperusteiden soveltamisalan suppeuden takia – ylimmässä oikeusasteessa selvästi korkeammalla kuin hovioikeuksissa. Korkein oikeus toimii oikeussuojan antajana vain eräänlaisena varaventtiilinä, jotta kaikkein karkeimmat virheet

voidaan korjata vielä korkeimmassa oikeudessa tarvitsematta turvautua ylimääräiseen muutoksenhakuun.

Oikeusturvasta suomalaisessa lainkäyttöjärjestelmässä ovat siten olennaisesti vastuussa käräjäoikeudet ja niitä täydentävästi hovioikeudet. Korkeimman oikeuden lainkäytön painopiste on oikeuskäytännön ohjaamisessa.

Tärkeää on kuitenkin huomata, että tätä ohjaustehtäväänsä korkein oikeus suorittaa toimivaltansa puitteissa ratkaisemalla yksittäisiä lainkäyttöasioita, siis antamalla niissä oikeussuojaa. Koska korkeimman oikeuden toimivalta lainkäyttöasioissa rajoittuu tuomiovallan käyttämiseen, se ei voi ottaa kantaa abstrakteihin laintulkintakysymyksiin vailla liityntää tuomiovallan käyttämiseen eli sen käsiteltävänä olevaan riita- tai rikosasiaan. Tämä ilmenee havainnollisesti uudesta, 15.4.2025 voimaan tulleesta ennakkopäätöskysymystä koskevasta sääntelystä, joka mahdollistaa sen, että korkein oikeus voi ottaa alemmassa oikeudessa vireillä olevassa asiassa kesken tuon prosessin ratkaistavakseen niin sanotun ennakkopäätöskysymyksen. Tällöinkään korkein oikeus ei voi rajoittua vain sen käsiteltäväksi saatetun oikeuskysymyksen abstraktiin arviointiin, vaan sen on alempia oikeusasteita sitovasti myös ratkaistava vireillä olevan lainkäyttöasian kannalta merkityksellinen aineellinen tai prosessuaalinen kysymys soveltamalla arvioimaansa oikeusohjetta jutun tosiseikastoon.

Siinä tavanomaisessa tapauksessa, että korkein oikeus on ottanut asian käsiteltäväkseen antaakseen siinä ennakkopäätöksen, korkeimmalla oikeudella on siten alemmista oikeusasteista poikkeava kaksoisrooli: kyseisen asian ratkaisemisen lisäksi korkein oikeus pyrkii ratkaisun puitteissa antamaan lainkäyttöä ohjaavan enemmän tai vähemmän yleisen oikeusohjeen vastaisia oikeustapauksia silmällä pitäen. Tästä kaksoisroolista puolestaan aiheutuu erityisiä, alemmissa oikeusasteissa prosessaamisesta poikkeavia vaatimuksia oikeutta korkeimmasta hakeville asianosaisille ja myös korkeimman oikeuden lainkäytölle.

Muutoksenhaun erityispiirteistä prejudikaattituomioistuimessa

Alemmissa oikeusasteissa asianajossa on voitu keskittyä vain asianosaisen esittämän kannan oikeellisuuden osoittamiseen. Valitusluvan saamiseksi korkeimmassa oikeudessa tämä ei useinkaan vielä riitä. Kohderatkaisun oikeellisuutta enemmän korkein oikeus on valituslupaharkinnassaan kiinnostunut annettavan ratkaisun prejudikaattiarvosta. Tämä ei puolestaan riipu siitä, onko alemmassa oikeusasteessa näyttö arvioitu tai juttu muutoin ratkaistu oikein vai ei. Eri asia on, että myös näyttökysymyksiin voi liittyä ennakkopäätösluonteisia kysymyksiä, jotka kelpaavat prejudikaattiperusteisen valitusluvan perusteeksi.

Prejudikaattituomioistuimessa valituslupahakemuksen menestymisen kannalta on siten yleensä keskeistä, että hakija kykenee vakuuttamaan korkeimman oikeuden siitä, että hakemuksen kohteena olevan asian ratkaisulla on kyseistä yksittäistapausta yleisempää merkitystä lain soveltamisen kannalta. Tämä tarkoittaa sitä, että korkeimmassa oikeudessa muutoksenhakija joutuu mukauttamaan prosessaamisensa prejudikaattijärjestelmän vaatimuksiin laajentamalla argumentaatiotaan alemmissa oikeusasteissa esittämästään niin, että annettavan ratkaisun ennakkopäätösmerkitys tulee osoitukseksi ja ymmärretyksi.

Sen vuoksi muutoksenhakemuksessaan korkeimmalle oikeudelle asianosaisen on ennen oman asian ajamiseen ryhtymistä kyettävä perustelemaan vakuuttavasti se, miksi korkeimman oikeuden olisi syytä ottaa asia käsiteltäväkseen: mikä on se prejudikaattikysymys, jonka ratkaiseminen on yleiseltä kannalta tärkeää. Jos tässä ei onnistuta, itse asiaa koskevalla taitavallakaan asianajolla ei enää ole merkitystä. Valitettavan usein muutoksenhakemuksissa korkeimmalle oikeudelle kuitenkin tyydytään lähinnä toistamaan alemmissa oikeusasteissa esitettyjä perusteita syventymättä juurikaan valitusluvan myöntämistä koskeviin vaatimuksiin.

Oikeusasioden ja niihin liittyvien prejudikaattikysymysten monimutkaisuuden ja monisyisyyden vuoksi on selvää, että lainopillinen apu on usein välttämätöntä tästä tehtävästä suoriutumiseksi. Asiantuntevalle avustajallekin tehtävä voi osoittautua ylivoimaiseksi, jos ajettava asia ei – kuten useimmiten on asianlaita – syystä tai toisesta ole prejudikaatin pohjaksi soveltuva. Asia, jonka ratkaisulla ei ole merkitystä ennakkopäätösmielessä, ei sellaiseksi muutu taitavalla asianajollakaan, vaikka yllättävän usein näin tunnutaan ajateltavan. Sen sijaan vähemmän laadukaskin hakemus voi kyllä johtaa valitusluvan myöntämiseen, jos itse asia on selvästi prejudikaattia kaipaava eikä muutoksenhakemus tai jutun prosessuaalinen asetelma sellaisen antamista näyttäisi estävän.

Valituslupahakemuksen menestymisen määrittää siten keskeisesti itse asia. Merkittävä osa valituslupa-asioista ja niitä koskevista hakemuksista on prejudikaattiperusteiden näkökulmasta selviä puoleen tai toiseen. Valtaosassa lupa-asioita lupaedellytysten täyttymättä jääminen on selvää, nykyisellään noin kolmasosassa jopa niin ilmeistä, että hakemus hylätään yhden jäsenen kokoonpanossa. Sitä vastoin varsin pienessä osassa asioita valitusluvan myöntäminen näyttäytyy täysin selvänä. Verraten pieni on myös niiden asioiden osuus, joissa kysymys luvan myöntämisestä on epäselvä ja vaatii tarkempaa pohdintaa.

Juuri viimeksi mainituissa tapauksissa lupahakemuksen menestymiseen voi eniten vaikuttaa lupaperusteeksi

esitetyn kysymyksen kannalta tarkoituksenmukaisella prosessaamisella eli muutoksenhakemuksen sisällöllä. Valitusluvan myöntäminen varsinkin ennakkopäätösperusteella on harkinnanvaraista, ja lupaedellytysten täyttyminen tai täyttymättä jääminen perustuu kokonaisarvioon, jossa joudutaan ottamaan huomioon eri suuntaan vaikuttavia tekijöitä. Luvan myöntämisen houkuttelevuutta voi lisätä esimerkiksi se, että muutoksenhakemusta ei raskauteta prejudikaattikysymyksen ratkaisemisen kannalta tarpeettomilla näyttö- tai muilla kysymyksillä. Jos näin ei ole menetelty jo hakemuksessa, korkeimmalla oikeudella on mahdollisuus pyrkiä tähän tavoitteeseen myöntämällä valituslupa vain ennakkopäätösmielessä tärkeään osaan hakemuksessa esitetyistä vaatimuksista tai kysymyksistä. Tätä mahdollisuutta korkein oikeus käyttääkin verraten usein voidakseen kohdistaa tutkintansa ja voimavaransa asiassa tehtäviensä kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Prejudikaattiratkaisun erityispiirteistä

Siitä, että korkein oikeus antaa ratkaisunsa prejudikaattina oikeuskäytännön ohjaamistarkoituksessa, seuraa muista lainkäyttöratkaisuista poikkeavia vaatimuksia myös ratkaisun sisällölle.

Prejudikaattiratkaisu ei sisällöllisesti poikkea muista lainkäyttöratkaisuista siinä suhteessa, että prejudikaattisakin on muiden lainkäyttöratkaisujen tavoin normeja jutun tosiseikkoihin soveltamalla ratkaistava, mikä on kyseisessä yksittäistapauksessa oikein eli mikä on lainmukainen ratkaisu asianosaisten välisessä riita- tai rikosasiassa. Asianosaiset on selkeään ja ymmärrettävään muotoon laadituilla perusteluilla pyrittävä vakuuttamaan heidän asiassaan omaksutun lopputuloksen oikeellisuudesta.

Asia on kuitenkin otettu prejudikaattina ratkaistavaksi siksi, että on katsottu olevan epäselvää, mikä on lain oikea sisältö tai miten lakia on tulkittava jonkin jutussa merkityksellisen vaatimuksen tai kysymyksen suhteen. Sen vuoksi ennen asianosaisten välisen asian ratkaisemista tähän sisältö- tai tulkintaepäselvyyteen

on otettava kantaa ja ratkaistava pääasia tämän oikeudellisen kannanoton pohjalta. Tämä enemmän tai vähemmän yleiseen muotoon laadittu oikeudellinen kannanotto usein muodostaakin sen oikeusohjeen, jonka on tarkoitus prejudikaattina vastedes ohjata oikeuskäytäntöä vastaavanlaisissa tilanteissa. Yksittäisiä oikeustapauksia ratkaistessaan korkein oikeus voi siten antaa tulkintaohjeen, joka soveltuu muihinkin riittävän samankaltaisiin tilanteisiin. Juuri tämä on prejudikaattijärjestelmän tarkoitus eikä merkitse toimivallan käyttämistä muuhun kuin tuomitsemiseen, vaikka ratkaisun vaikutukset voivat ulottua laajemmalle kuin käsiteltävään asiaan.

Prejudikaattiratkaisun perustelut usein myös rakentuvat edellä kuvattua vastaavalla tavalla niin, että ratkaistavana olevan kysymyksen asettelun jälkeen ratkaisussa kuvataan ensin asian kannalta merkitykselliset oikeusohjeet. Tämän jälkeen ilmaistaan korkeimman oikeuden kannanotot kyseisessä asiassa tulkinnan kohteena olevaan epäselvään oikeuskysymykseen siinä laajuudessa kuin se harkitaan tuon kysymyksen valaisemisen kannalta tarpeelliseksi. Tämän kannanoton pohjalta ratkaistaan lopuksi itse asia soveltamalla näin selvitettyä oikeustilaa asian tosiseikkoihin.

Prejudikaattiratkaisun perustelujen muotoiluun vaikuttaa merkittävästi se, millaisesta lain tulkintatilanteesta kulloinkin on kysymys ja minkä tyyppinen prejudikaatti asiassa on annettavissa: pyritäänkö vain osoittamaan oikeudelliseen harkintaan kyseisessä tulkintatilanteessa vaikuttavat seikat vai kiteyttämään tulkintatilanteessa sovellettava oikeusohje tai sen tulkinta. Prejudikaattiohjeen muotoilussa on usein kysymys yleisempien oikeusohjeiden konkretisoinnista tai täydentämisestä, mutta varsinkin lainsäädännön aukkotilanteessa johtoa saatetaan joutua etsimään kauempaakin, esimerkiksi kyseisen oikeudenalan yleisistä oikeusperiaatteista. Oikeus- tai tulkintaohjeen etsiminen ja löytäminen tyypillisesti edellyttää kattavaa vallitsevan oikeustilan kartoitusta ja oikeuslähteiden analyysyä, toisinaan selvästi laajemmin kuin mitä pel-

kästään käsiteltävänä olevan asian ratkaiseminen vaatisi. Näistä syistä prejudikaattiratkaisun perustelut usein muodostuvat laajemmiksi ja moniulotteisemmiksi, kuin mikä on ollut alemmissa oikeusasteissa tarpeen asian ratkaisemisen kannalta.

Prejudikaatin antamista harkittaessa joudutaan pohtimaan myös sitä, kuinka yleiseen muotoon oikeusohje on käsiteltävänä olevan asian puitteissa mahdollista ja perusteltua laatia. Tässä suhteessa omaksutuilla ratkaisuilla voi olla merkitystä myös prejudikaattiohjetta tulkittaessa.

Yleiselle tasolle muotoiluilla tulkintaohjeilla on siinä mielessä suurempi ohjausvaikutus kuin kasuistiseen muotoon puettuilla, että ne lähtökohtaisesti kattavat laajemman kirjon ajateltavissa olevia soveltamistilanteita. Toisaalta ohjausvaikutusta myös heikentää se, jos tulkintaohje yleisyytensä tai epämääräisyytenä vuoksi ei riittävästi opasta vastaista laintulkitsijaa. Lainsoveltaja voi tällöin päätyä pitämään perusteltuna annetun tulkintaohjeen supistavaa tulkintaa katsoen, ettei se laajasta muotoilusta huolimatta sovellu kaikkiin näennäisesti kattamiinsa tilanteisiin.

Yksityiskohtaisia soveltamispremissiä sisältävän prejudikaatin osumatarkkuus puolestaan on soveltumisalansa ja -edellytystensä puolesta eksaktimpi, mutta jää kattavuudeltaan kapeammaksi. Näin laadittu prejudikaatti voi myös aiheuttaa tulkintaongelmia sen suhteen, millaisilla tosiseikkatason eroavaisuuksilla prejudikaattiin verrattuna on merkitystä arvioitaessa prejudikaatissa ilmaistun oikeusohjeen soveltuvuutta muissa tapauksissa; puhutaan ns. distinktiotekniikasta prejudikaatin soveltamisalaa määritettäessä. Tällöin saattaa ilmetä tarvetta pikemminkin prejudikaattinormin laajentavaan tulkintaan.

Annettavaa tulkintaohjetta koskevan optimaalisen abstraktio- tai yleisyytason tunnistaminen onkin yksi tärkeimmistä ja samalla hankalimmin arvioitavista kysymyksistä prejudikaattiratkaisun perusteluja laadittaessa. Tähän arvioon vaikuttaa paitsi tulkinnan kohteena olevan kysymyksen laatu myös asianosaisten prosessaminen ja jutun oikeudenkäyntiaineisto eli se, kuinka kattavan oikeudellisen lähestymistavan tulkinnan kannalta merkityksellisiin seikkoihin ne mahdollistavat. Riittävän monipuolinen harkinta oikean tulkintaohjeen löytämiseksi käsiteltävänä olevaan asiaan voi edellyttää myös tuota asiaa laajemman oikeudellisen viitekehyksen hahmottamista ja sellaistenkin tilanteiden huomioon ottamista, joista jutussa ei ole kysymys. Prejudikaatissa saattaa siten olla perusteltua arvioida lain sisältöä tai tulkintaa laajemmin ja yleisemmälläkin tasolla kuin vain siinä esillä olevassa kontekstissa taikka kuvata punnintatilanteessa huomioon otettavia seikkoja ratkaistavassa asiassa esiintyviä monipuolisemmin, jotta annettava prejudikaattinormi tulee formuloitua asianmukaisesti. Tällainen lähestymistapa ja siltä pohjalta annettu tulkintaohje voivat siten olla perusteltavissa jutussa annettavan ratkaisun edellyttämän punninnan kannalta ilman, että tässä yhteydessä esitetyt yleisemmät kannanotot jäisivät obiter dicta -tyyppisiksi lausumiksi vailla prejudikatiivista vaikutusta.

Voidaan kenties kysyä, onko korkein oikeus mennyt liian pitkälle – sille kuuluvien tehtävien ulkopuolelle

– esittäessään perusteluissaan jutun tosiasia-asetelmaa yleisempiä kannanottoja voimassa olevan oikeuden tulkinnasta. Tähän voidaan huomauttaa ensinnäkin, että korkeimman oikeuden perusteluista mahdollisesti ilmenevät yleisemmän tason tulkintakannanototkaan eivät sellaisenaan sido muissa asioissa jo siitä syystä, että ratkaisun perustelut eivät saavuta oikeusvoimaa. Niistä voidaan siis poiketa, jos se katsotaan perustelluksi. Lisäksi edellä jo todettujen näkökohtiin liittyen voidaan viitata ratkaisun perustelujen avoimuutta koskevaan vaatimukseen: kun riittävän monipuolisesti puntaroidun tulkintaohjeen löytäminen tai sen asianmukainen muotoilu voi edellyttää esillä olevaa konkreettista tapausta laajemman oikeudellisen viitekehyksen jäsentämistä ja tulkintaa, eikö asianmukaista ole tuoda perusteluissa avoimesti esille myös tätä koskevat korkeimman oikeuden pohdinnat, jotka ovat osaltaan johtaneet sen esillä olevassa asiassa antamaan tulkintaohjeeseen? Tällaiset perustelut voinevat osaltaan myös helpottaa prejudikaattiratkaisun ymmärrettävyyttä ja arviointia sekä tarjota parempaa pohjaa esimerkiksi tulkittaessa prejudikaatin soveltuvuutta muihin tapauksiin. Sikäli kuin prejudikaattinormin muotoilussa omaksuttuun yleisyytasoon nähdään liittyvän ongelmia, niitä voidaankin edellä todetusti pyrkiä hallitsemaan juuri prejudikaattinormin tulkinnalla.

Prejudikaattien välityksellä tapahtuva lainkäytön ohjaus on myös siinä mielessä joustavaa, että olemassa olevaa prejudikatuuria on mahdollista täydentää ja tarvittaessa myös korjata myöhemmillä prejudikaateilla. Näin jatkuvasti tapahtuukin. Yleiseksi jäänyttä ohjausta voidaan täsmentää myöhemmin, suppeampaa tulkintaohjetta tarvittaessa laajentaa tai täydentää ja virheelliseksi osoittautunutta oikaista. Oikeutta voidaan siten prejudikaateilla kehittää ikään kuin vaiheittain, jos riittävää ohjausta ei ole voitu tai osattu antaa yhden ratkaisun välityksellä.

Kertomusvuodelta esimerkin tästä tarjoaa ratkaisu KKO 2025:73, joka koski oikeusapulain nojalla määrätyn avustajan oikeutta palkkioon matka-ajalta ja

Prejudikaattien välityksellä tapahtuva lainkäytön ohjaus on myös siinä mielessä joustavaa, että olemassa olevaa prejudikatuuria on mahdollista täydentää ja tarvittaessa myös korjata myöhemmillä prejudikaateilla.

korvaukseen matkakuluista. Ratkaisussa nojaututtiin kysymyksestä annettuun aikaisempaan prejudikaattiin vuodelta 2020. Siinä annettua oikeusohjetta katsottiin kuitenkin ensinnäkin tarpeelliseksi tarkentaa, koska siitä ei yksiselitteisesti voinut johtaa vastausta käsiteltävänä olleessa asiassa esillä olleeseen kysymykseen. Tämän lisäksi tarkennettu oikeusohje pyrittiin laatimaan nyt niin, että se vastaisi aiempaa kattavammin vastaavan kaltaisiin ajateltavissa olleisiin soveltamistilanteisiin.

Eräistä prejudikaattituomioistuimen lainkäytön reunaehdoista

Koska korkein oikeus ohjaa oikeuskäytäntöä yksittäisiä asioita ratkaisemalla, sen mahdollisuudet täyttää tehtävänsä prejudikaattituomioistuimena riippuvat ratkaisevasti niistä yksittäisistä oikeustapauksista, joita se saa käsiteltäväkseen. Tässä suhteessa tärkeää on ensinnäkin se, että korkeimpaan oikeuteen ohjautuvat sellaiset asiat, joiden puitteissa se voi ohjata oikeuskäytäntöä antamalla prejudikaatteja oikeusyhteisön kannalta merkityksellisistä kysymyksistä.

Edellytyksiä saattaa ennakkopäätösluonteisia kysymyksiä korkeimman oikeuden käsiteltäväksi on hiljattain pyritty parantamaan korkeimman oikeuden aloitteesta käynnistyneen lainsäädäntöhankkeen seurauksena 15.4.2025 voimaan tulleella lain uudistuksella. Sillä mahdollistettiin edellä mainittu ennakkopäätöskysymystä koskeva menettely, jolla alemmat oikeusasteet voivat saattaa niissä vireillä olevassa asiassa

esiin tulleen ennakkopäätösluonteisen kysymyksen korkeimman oikeuden ratkaistavaksi kesken oikeudenkäynnin. Samassa yhteydessä mahdollistettiin se, että korkein oikeus voi jatkokäsittelylupaa hovioikeuteen koskevan valituksen yhteydessä ottaa suoraan ratkaistavakseen ennakkopäätösluonteisen kysymyksen, joka ennen uudistusta jouduttiin jatkokäsittelyluvan myöntämisen jälkeen säännönmukaisesti palauttamaan hovioikeuden ratkaistavaksi. Koska nykyisin suuri osa valituslupa-asioista koskee juuri jatkokäsittelyluvan myöntämättä jättämistä hovioikeudessa, varsinkin viimeksi mainittu uudistus on omiaan laajentamaan sitä juttukantaa, josta ennakkopäätöspotentiaalia sisältävät asiat voivat valikoitua korkeimman oikeuden prejudikaattituotannon pohjaksi.

Tärkeää on kuitenkin myös se, että korkein oikeus ei joudu käyttämään suhteettomasti resurssiaan muuhun kuin päätehtävänsä oikeuskäytännön ohjaajana. Tässä suhteessa – ja samalla koko lainkäyttöjärjestelmän uskottavuuden kannalta – ratkaisevassa asemassa on se, että käräjä- ja hovioikeudet suoriutuvat asianmukaisesti omasta tehtävästään huolehtia asianosaisten oikeusturvasta. Kun tässä onnistutaan, korkein oikeus joutuu suhteellisen harvoin ottamaan asioita käsiteltäväkseen puhtaasti oikaisutarkoituksessa. Edellä kuvatut tiedot myönnettyjen valituslupien perusteiden jakautumasta samoin kuin havainnot arjen työssä viittaavat siihen, että tässä onkin onnistuttu varsin hyvin.

Sotilasrikokset ja korkein oikeus

TIMO OJALA JA MATTI PYÖRIÄ

TÄSSÄ KIRJOITUKSESSA esitellään sotilasrikosten ja sotilasoikeudenkäynnin keskeisiä piirteitä, käydään läpi asiaryhmän kehityssuuntauksia ja luodaan katsaus tulevaisuuden näkymiin.

Sotilasrikoksista ja sotilasrikosasioiden käsittelystä

Sotilaita koskevat sotilasrikokset on säädetty rangaistavaksi rikoslain 45 luvussa. Sotilasrikokset ja myös eräät muut sotilaan tekemät rikokset käsitellään joko Puolustusvoimien sisällä sotilaskurinpitomenettelyssä tai tuomioistuimissa sotilasoikeudenkäyntilain mukaisessa oikeudenkäyntimenettelyssä.

Puolustusvoimat käsittelee vuosittain noin 3 000 sotilasrikosta kurinpitomenettelyssä. Sotilaskurinpidon tavoitteet liittyvät ennen muuta kurin ja järjestyksen ylläpitoon ja kurinpidon tavoitteet ovat siten toisenlaiset kuin sotilasoikeudenkäyntiasioiden käsittelyn tavoitteet tuomioistuimissa.

Sotilasrikoksia ei käsitellä kaikissa käräjäoikeuksissa, vaan ainoastaan sotilasoikeudenkäyntilaissa mainitussa kahdeksassa käräjäoikeudessa. Muutoksenhakutuomioistuimena toimii yksin Helsingin hovioikeus. Hovioikeuden muutoksenhakuasteena antamasta ratkaisusta voi hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valituslupaa pyytämällä tai hovioikeuden ensimmäisenä asteena käsittelemissä asioissa annetuista ratkaisuista valittamalla valituslupaa pyytämättä niin sanotulla suoralla valituksella.

Käräjäoikeuksissa sotilasoikeudenkäyntiasioissa on viime vuosina annettu vuosittain noin 400 ratkaisua, Helsingin hovioikeudessa näitä asioita tulee vireille vuosittain noin 10–15 asiaa (vuonna 2024 vireille tuli 13 asiaa) ja korkeimmassa oikeudessa keskimäärin noin kahdesta kolmeen asiaa vuosittain. Korkeimmassa oikeudessa käsiteltävät sotilasrikosasiat edustavat siten vain pientä osaa kaikista sotilasrikosasioista.

Sotilaita koskevat sotilasrikokset

Sotilasrikoksiin voi syyllistyä vain rikoslain 45 luvussa määritellyn sotilaan asemassa oleva henkilö. Sotilasrikosten soveltamisen kannalta tarkasteltuna sotilaina pidetään muun muassa sotilasvirassa palvelevia sotilaita, sotilasvirkaan koulutettavia oppilaita ja asevelvollisuuttaan suorittavia henkilöitä.

Sotilasrikokset jaetaan palvelus-, vartio-, poissaolo-, kuuliaisuus-, esimies- ja muihin rikoksiin (sotilaan sopimaton käyttäytyminen ja luvaton poliittinen toiminta) sekä sota-ajan rikoksiin.

Palvelusrikokset ovat sekä kurinpidossa että oikeuskäytännössä melko tavanomainen sotilasrikosten ryhmä. Niissä kysymys on pääasiassa siitä, että sotilas rikkoo tai jättää täyttämättä palvelukseen kuuluvan velvollisuuden taikka palvelusta tai sotilaallista järjestystä koskevan ohjesäännöllä tai muulla tavoin annetun määräyksen. Palvelusrikosta koskevasta rangaistussäännöksestä ei suoraan ilmene, minkälainen käyttäytyminen on rangaistavaa. Kysymys on avoimesta rangaistussäännöksestä, joten rangaistavan käyttäytymisen tarkempi sisältö ilmenee muualta kuin rikoslaista. Sotilaan oikeudet ja velvollisuudet ovatkin suureksi osaksi rikoslain ulkopuolisten ohjesääntöjen ja muiden alemman tasoisten määräysten varassa. Esimerkkinä voidaan mainita Yleisen palvelusohjesääntö sekä muut Puolustusvoimien antamat ohjesäännöt.

Poissaolorikokset ovat varsin yleinen sotilasrikosten ryhmä kurinpidossa ja kärkeäoikeuksien käsittelemisissä sotilasrikosasioissa. Ne koskevat pääasiassa varusmiespalvelusta suorittavia asevelvollisia ja reservin kertausharjoitukseen kutsuttuja, jotka eivät saavu määrääjassa palveluspaikkaansa tai oikeudettomasti poistuvat sieltä. Näitä rikoksia ovat luvaton poissaolo ja tätä vakavampi karkaaminen.

Vartiorikoksia ovat puolestaan rikokset, joissa sotilas luvattomasti poistuu vartiopaikaltaan tai päivystystehtävästä tai ei määräaikana saavu sanottuun palvelustehtävään taikka muuten jättää täyttämättä tai rikkoo vartio- tai päivystyspalveluksesta annettuja määräyksiä.

Vartio- ja päivystysvelvollisuuksien rikkominen on vakavan laatunsa vuoksi erotettu edellä mainituista yleisistä palvelusrikossäännöksistä. Vartiorikokset ovat huomattavasti harvinaisempia kuin palvelus- ja poissaolorikokset.

Kuuliaisuusrikoksissa on pääasiassa kysymys niskoittelusta eli esimiehen käskyn täyttämättä jättämisestä tai esimiehen vastustamisrikoksista, joissa on kysymys esimiehen palvelustoimen suorittamisen estämisestä tai vaikeuttamisesta. Näillä rangaistussäännöksillä turvataan esimiehen antamien käskyjen noudattamista ja joukon toiminnan kurinalaisuutta. Niskoittelua pidetään joukon toimintakyvyn kannalta moitittavana rikoksena.

Esimiesrikokset koskevat puolestaan esimiesaseman väärinkäyttämistä ja sen törkeää tekemuotoa. Varsin tavanomainen esimiesaseman väärinkäyttämisen tunnusmerkistön täyttävä teko on niin sanottu simputtaminen, kuten alaisen nöyryyttäminen ja palveluksen kannalta tarpeeton kärsimystä aiheuttava tai terveyttä vaarantava käskyttäminen. Kuuliaisuusrikoksia ja esimiesrikoksia esiintyy verrattain vähän.

Kärkeäoikeuksien käsittelemistä sotilasoikeudenkäyntiasioista valtaosa on poissaolorikoksia, joita ei korkeimmassa oikeudessa käsiteltävissä sotilasoikeudenkäyntiasioissa juurikaan ole. Korkeimman oikeuden juttukannasta rikosnimikkeinä nousevat esille palvelusrikokset, jotka edustavat valtaosaa korkeimman oikeuden sotilasoikeudenkäyntiasioista.

Sotilaskurinpito ja sotilasoikeudenkäynti

Sotilasrikosten käsittelyä koskevat muihin rikoksiin nähden erityiset menettelysäännöt. Valtaosa sotilasrikosasioista käsitellään Puolustusvoimien omin toimenpitein kurinpitomenettelyssä (laki sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa), jossa voidaan määrätä kurinpitorangeistus, kuten muistutus, ylimääräinen palvelus, varoitus, poistumiskielto ja kurinpitosakko. Sen sijaan myös kurinpitorangeistukseksi luokiteltavaa arestia ei voida määrätä kurinpitomenettelyssä, vaan arestin voi tuomita ainoastaan tuomioistuim

Sotilasjäsenet tuovat ratkaisukokoonpanoon sotilaallista asiantuntemusta ja tietoisuutta Puolustusvoimien toimintaympäristöstä.

sotilasoikeudenkäyntilain mukaisessa menettelyssä. Kurinpitorangeistus saadaan määrätä, jos rikoksesta epäilty on tunnustanut teon ja asia on muutoin selvitetty tai jos hänen syyllisyyttään voidaan muuten pitää selvänä. Kurinpitopäätökseen voidaan hakea muutosta ratkaisupyynnöllä joukko-osaston komentajalta, jonka päätöksestä voi puolestaan hakea muutosta kurinpitovalituksella tuomioistuimelta. Tuomioistuimen kurinpitovalitusasiassa antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Jos asiaa ei voida käsitellä kurinpidossa eli kurinpitomenettelyn edellytykset eivät täyty, sotilasrikosasia käsitellään tuomioistuimessa sotilasoikeudenkäyntilain mukaisessa menettelyssä. Näin voi käydä muun muassa silloin, kun rikoksen tehnyt ei enää ole rikoslain 45 luvun säännösten alainen eli esimerkiksi asevelvollisuuttaan suorittava henkilö on ehtinyt päättää varusmiespalveluksensa. Myös asian epäselvyys voi estää kurinpitomenettelyn. Jos sotilasrikosasiaa ei käsitellä kurinpitomenettelyssä, joukko-osaston komentajan on esitutkinnan päätyttyä ratkaistava, toimitetaanko esitutkinta-aineisto syyttäjälle syyteharkintaa varten. Syyttäjinä sotilasoikeudenkäyntiasioissa toimivat valtakunnansyyttäjän näihin tehtäviin määräämät syyttäjät. Syyteharkinta ja oikeudenkäynti sotilasoikeudenkäyntiasioissa on säädetty kiireelliseksi.

Sotilasoikeudenkäynnin keskeinen erityispiirre on se, että tuomioistuimen kokoonpanoon kaikissa oikeusasteissa kuuluu säännöllisen kokoonpanon lisäksi kaksi sotilasjäsentä. Tästä on tiettyjä poikkeuksia siten, että esimerkiksi korkeimmassa oikeudessa sotilasjäsenet eivät osallistu asian ratkaisemiseen, jos se käsitellään

alle viiden jäsenen kokoonpanossa. Sotilasjäsenet eivät siten osallistu esimerkiksi valituslupaa koskevaan päätöksentekoon. Eräitä poikkeuksia on myös hovioikeuden ja kärkeäoikeuksien kokoonpanojen osalta. Sotilasjäsenet tuovat ratkaisukokoonpanoon sotilaallista asiantuntemusta ja tietoisuutta Puolustusvoimien toimintaympäristöstä. Sotilasjäsenten sotilasarvoa koskevat vaatimukset ovat erilaiset kärkeäoikeuksien, hovioikeuden ja korkeimman oikeuden sotilasjäsenten osalta. Korkeimmassa oikeudessa sotilasjäsenen tulee olla vähintään everstin arvoinen upseeri. Tyypillisesti korkeimman oikeuden sotilasjäsenet ovat kuuluneet kenraalikuntaan. Sotilasjäsenet osallistuvat asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen samalla tavoin kuin lainoppi-neet jäsenet. Sotilasjäsenet voivat siis myös äänestää ja jättää eriävän lausunnon ratkaisun lopputuloksesta.

Toinen merkittävä sotilasoikeudenkäynnin erityispiirre on se, että Helsingin hovioikeus toimii ensimmäisenä oikeusasteena niissä sotilasrikoksissa, joissa vastaajana on joukko-osaston komentaja tai vähintään majurin arvoinen upseeri. Näissä tapauksissa muutosta hovioikeuden ratkaisuun voi hakea korkeimmalta oikeudelta valituslupaa pyytämättä. Tällöin korkeimman oikeuden rooli vastaa normaalia muutoksenhakutuomioistuimen roolia. Arvioitavana on, onko ja miltä osin hovioikeuden ratkaisua muutettava valituksessa esitettyjen vaatimusten perusteella. Tällöin kaikkia ratkaisuja ei julkaista, koska ne eivät aina sisällä ennakkopäätöskysymyksiä.

Sotilasoikeudenkäynti on tuomioistuimessa lähtökohtaisesti yksinomainen menettely rikoslain 45 luvussa säädetyille sotilasrikoksille. Huomionarvoista kuitenkin

on, että sotilasoikeudenkäyntiasioina käsitellään useita muitakin rikoksia, jos ne ovat sotilaan tekemiä ja teko on kohdistunut Puolustusvoimiin tai toiseen sotilaaseen – esimerkiksi toiseen sotilaaseen kohdistunut pahoinpitely. Lisäksi muu kuin sotilasoikeudenkäyntiasiana käsiteltävä rikos voidaan tutkia sotilasrikoksen ohella sotilasoikeudenkäyntimenettelyssä, jos muu rikos on tehty samalla teolla sotilasrikoksen kanssa ja se on sotilasrikokseen nähden vähäinen. Vastaavasti sotilasrikos saadaan tarkoituksenmukaisuussyistä käsitellä yhdessä muun rikoksen kanssa tähän rikokseen soveltuvassa menettelyssä. Tästä rajanvedosta voidaan mainita ennakkoratkaisu KKO 2019:104.

Sotilasrikosasioiden piirteitä korkeimmassa oikeudessa

Korkein oikeus on antanut säännöllisesti ennakkoratkaisuja sotilasrikosasioissa. Sotilasrikoksia koskevista pre-judikaateista voidaan nostaa erilaisia teemoja eri vuosikymmeniltä. Ennakkoratkaisuissa, jotka on annettu 1980-luvun lopulta aina 2000-luvun alkuun, kysymys on usein ollut asevelvollisuuttaan suorittavan henkilön syyllistymisestä karkaamiseen (KKO 1989:150, KKO 1991:180, KKO 1997:42 ja KKO 1997:43). Tapauksissa varusmies oli jäänyt saapumatta suorittamaan varusmiespalvelustaan eikä hän ollut kiinnijäätyään aloittanutkaan sitä suorittamaan. Tällöin arvioitavana on ollut se, oliko poissaolosta aiheutunut tai voinut aiheutua olennainen keskeytys varusmiehen koulutuksessa tai muuten olennaista haittaa palvelukselle siten kuin karkaamisen tunnusmerkistössä edellytetään, kun hänestä ei myöhemminkään koulutettu sotilasta. Kahdessa ensin mainitussa tapauksessa vastaaja oli katsottu kykenemättömäksi aloittamaan varusmiespalvelustaan ja vapautettu palveluksesta rauhan aikana. Kahdessa viimeksi mainitussa puolestaan vastaaja oli ilmoittanut kieltäytyvänsä asevelvollisuudesta, kun hänet oli otettu kiinni. Kaikissa tapauksissa karkaamisen tunnusmerkistön katsottiin täyttyneen.

Korkein oikeus arvioi karkaamisen ja luvattoman poissaolon välistä suhdetta vahvennetussa jaostossa antamassaan ratkaisussa KKO 2003:64, jossa varusmiehen katsottiin syyllistyneen luvattomaan poissaoloon eikä karkaamiseen, koska hänet oli sittemmin todettu sairauden vuoksi palveluskelvottomaksi ja voitiin arvioida, että hän oli ollut samasta syystä palveluskelvoton jo määrättyinä palveluksen aloittamisajankohtana. Koska sairaus oli ollut olemassa jo poissaolon alusta alkaen, varusmiehen poissaolosta ei katsottu aiheutuneen tai voineen aiheutua olennaista keskeytystä hänen sotilaskoulutuksessaan tai muuten olennaista haittaa palvelukselle. Ratkaisulla muutettiin aikaisempaa karkaamisen ja luvattoman poissaolon välistä tulkintaa. Tätä aihepiiriä koskee myös ratkaisu KKO 2005:126, jossa kertausharjoitukseen kutsuttu tuomittiin tuottamuksesta palvelusrikoksesta, kun tämä oli erehtynyt ajankohdasta. Ratkaisussa KKO 2011:83 palvelupaikkaan noin kuukauden myöhässä tullut asevelvollinen tuomittiin karkaamisesta, kun tämä oli todettu palveluskelpoiseksi ja palveluksen aloittamisajankohtaa oli muutettu.

Lähestyttäessä 2010-lukua ja sille siirryttäessä ennakkoratkaisuissa on puolestaan korostunut Puolustusvoimien sotilasviroissa palvelevien ammattisotilaiden menettelyn arviointi. Tapauksessa KKO 2008:42 pataljoonan komentajan ja komppanian päällikön katsottiin syyllistyneen tuottamukselliseen palvelusrikokseen, kun he olivat laiminlyöneet velvollisuutensa varmistautua siitä, että yön yli kestäneeseen marssikilpailuun osallistuneet varusmiehet saivat mahdollisuuden riittävään lepoon ennen lomallelähtöä. Ratkaisussa jouduttiin arvioimaan myös sitä, että oliko palvelusvelvollisuus määritelty eri ohjesäännöissä rikosoikeudellisen vastuun kannalta riittävän täsmällisesti. Näin katsottiin olevan siitä huolimatta, että riittävän levon määrä ja palvelusjärjestelyjen yksityiskohdat onkin jätetty asianomaisten esimiesten tapauskohtaisen harkinnan varaan. Tapauksessa KKO 2010:58 oli taas muun ohella kysymys

Tultaessa 2020-luvulle voidaan huomiota kiinnittää korkeimman oikeuden käsiteltäväksi saatetuissa sotilasrikosasioissa siihen, että niissä ovat korostuneet salassa pidettävien ja turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittely ja säilyttäminen.

rangaistuksen mittaamisesta palvelusrikoksesta, kun Puolustusvoimien hallintoyksikön henkilöstöpäällikkö oli laiminlyönyt velvollisuutensa valvoa alaisensa ylitöiden tekemisiä ja hyväksyä työtä osoittavat asiakirjat maksua varten, jolloin alainen oli itse määräysten vastaisesti päättänyt omista ylitöistään ja hyväksynyt työaikaansa koskevat asiakirjat.

Kurinpitoesimiesten esitutinnan toimittamisvelvollisuutta on arvioitu kahdessa ratkaisussa. Ratkaisussa KKO 2010:75 arvioitiin rauhanturvajoukon osastonjohtajan ja komentajan tahallisuutta ja tuottamuksellisuutta, kun osastonjohtaja ei ollut ryhtynyt toimenpiteisiin alaisensa lahjuksen ottamista koskevien väärinkäytösepäilyjen vuoksi eikä komentaja ollut toimituttanut esitutkintaa. Ottaen erityisesti huomioon esimiesten harjontavallan korkein oikeus katsoi, etteivät osastonjohtaja ja komentaja olleet rikkoneet palvelusvelvollisuuttaan edes huolimattomuudesta. Tässä arvioinnissa korkein oikeus painotti osastonjohtajan osalta sitä, että hänen saamansa tiedot olivat olleet täsmentymättömiä ja yleisellä tasolla. Komentajan osalta korkein oikeus korosti kriisinhallintaoperaation vaikeita olosuhteita, joissa komentaja oli joutunut punnitsemaan eri toimintavaihtoehtoja. Päävastaiseen lopputulokseen tultiin tapauksessa KKO 2020:53. Tässä puolustushaaran komentaja oli saanut tietoja, joiden mukaan joukko-osaston komentaja oli johtaessaan Puolustusvoimien vapaaehtoista harjoitusta esiintynyt päihtyneenä ja käyttäytynyt epäasiallisesti harjoitukseen osallistuneita kohtaan. Ratkaisussa katsottiin, että komentajan olisi tullut pyytää esitutkin-

nan toimittamista muutaman päivän kuluessa siitä, kun hän oli saanut harjoituksen tapahtumista sellaiset tiedot, että hänellä oli ollut syytä epäillä alaisensa syyllistyneen sotilasrikokseen. Koska tämä oli laiminlyöty, komentajan katsottiin tahallaan jättäneen täyttämättä palvelusvelvollisuutensa ja siten syyllistyneen palvelusrikokseen.

Vielä voidaan mainita ratkaisu KKO 2019:104, jossa osastopäällikön katsottiin syyllistyneen samalla menettelyllään sekä seksuaaliseen ahdisteluun että palvelusrikokseen. Palvelusrikoksen täyttymisen kannalta merkityksellistä oli se, että vaikka seksuaaliseen ahdisteluun johtanut tapaaminen oli ollut yksityistapaaminen, osastopäällikön palvelukseen kuuluvat tai sitä koskevat velvollisuudet ulottuivat myös siihen ottaen huomioon osastopäällikön asema ja hänelle asetettavat koko palvelusaikaa koskevat käyttäytymisvelvoitteet.

Tultaessa 2020-luvulle voidaan huomiota kiinnittää korkeimman oikeuden käsiteltäväksi saatetuissa sotilasrikosasioissa siihen, että niissä ovat korostuneet salassa pidettävien ja turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittely ja säilyttäminen. Ratkaisussa KKO 2025:58 tiedustelupäällikkö oli käsitellyt ja säilyttänyt turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja palvelukseensa kuuluvien velvollisuuksien sekä säännösten ja määräysten vastaisesti kotonaan tulosteina sekä yleiseen tietoverkkoon kytketyllä tietokoneella ja muilla henkilökohtaisilla tallennuslaitteilla. Tiedustelupäällikön katsottiin syyllistyneen törkeään palvelusrikokseen. Arvioinnissa korostuivat tiedustelupäällikön korkea asema, pitkä tekoaika sekä asiakirjojen laatu ja määrä.

Korkein oikeus on myöntänyt valituslupan (VL 2024-60) tapauksessa, jossa Puolustusvoimien tilaturvallisuuspäällikkö oli käsitellyt ja säilyttänyt turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja oikeudettomasti kotonaan. Tapauksessa kysymys on törkeän palvelusrikoksen tunnusmerkistön täyttymisestä ja rangaistuksen mittauksesta. Vielä mainittakoon eräs kolmas tapaus, jossa majurin arvoinen upseeri oli käsitellyt ja säilyttänyt oikeudettomasti turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja muistitukilla, jonka ulkopuolinen oli löytänyt varuskunnan piha-alueelta. Tältä osin korkeimmassa oikeudessa ei ole kysymys menettelyn rikosoikeudellisesta arvioinnista.

Johtopäätöksiä ja tulevaisuuden näkymiä

Korkeimman oikeuden rooli sotilasoikeudenkäyntiasioissa painottuu hovioikeuden ensimmäisenä asteena ratkaisemiin sotilasoikeudenkäyntiasioihin, joista voi valittaa ilman valituslupaa korkeimpaan oikeuteen. Tällöin juttuja ei ole mahdollista ennakkopäätösmielessä valikoida, vaan suorissa valituksissa painottuu muutoksenhakutuomioistuimen rooli eli sen arvioiminen, onko hovioikeuden ratkaisua aihetta muuttaa valituksessa esitetyillä perusteilla. Ratkaisun soveltuminen ennakkoratkaisuksi tulee arvioitavaksi näissä tilanteissa asiaa ratkaistaessa. Tällöin arvioidaan olisiko ratkaisulla yleisempää merkitystä sotilasoikeudenkäyntiasioissa.

Korkein oikeus on antanut 2000-luvulla sotilasrikoksiin tai sotilasoikeudenkäyntiin liittyen kaikkiaan 12 julkaistua ratkaisua. Valtaosa näistä ratkaisuista koskee ammattisotilaita. Tästä syystä ohjaava vaikutus kurinpitomenettelyyn ja osin myös kärkeäoikeuden juttukantaan nähden jää rajalliseksi. Joillakin edellä mainituista ratkaisuista on kuitenkin merkitystä kurinpidon näkökulmasta. Kurinpitoesimiesten velvollisuuksien ja oikeusturvan kannalta esimerkiksi edellä selostettuja ratkaisuja KKO 2020:53 ja KKO 2010:75 voidaan pitää merkityksellisinä. Käräjäoikeuksien ratkaisutoiminnan osalta merkityksellisinä voidaan pitää poissaolorikoksia koskevia ratkaisuja KKO 2003:64 ja KKO 2011:83, joissa oli kysymys rajanvedosta karkaamisen ja luvatto-

man poissaolon väliltä. Palvelusrikosta ja palvelusvelvollisuuden määrittelyn tarkkuutta on käsitelty ratkaisussa KKO 2008:42, jolla on yleisempää merkitystä palvelusrikosten arvioinnissa.

Puolustusvoimien harjoitustoiminnassa tapahtuu aika ajoin loukkaantumiseen tai kuolemaan johtavia vahinkoja. Näissä useimmiten arvioitavaksi nousevat palvelusrikosta ja kuoleman- tai vammantuottamusta koskevat rangaistussäännökset. Korkeimman oikeuden julkaistuja ratkaisuja ei kuitenkaan ole harjoitusten vastuukysymyksistä ratkaisua KKO 1990:27 lukuun ottamatta. Tällaista tilannetta sivuaa myös ratkaisu KKO 2002:56, joka koskee valtion vahingonkorvausvastuuta kovapanosammunnoissa sattuneesta kuolemantapauksesta. Viimeisin harjoitustapahtumaa koskenut korkeimman oikeuden ratkaisu on 1990-luvulta niin kutsuttua Taipalsaaren vesistönylitysonnettomuutta koskeva asia, jossa BTR-60-vaunu upposi vesistönylityksen aikana ja kaikkiaan seitsemän henkilöä menehtyi. Syytteet asiassa hylättiin. Kysymys on ennakkopäätöksenä julkaisemattomasta ratkaisusta.

Viime aikoina salassa pidettävien ja turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen säilyttämistä koskevien normien ja määräysten vastaisuus on ollut usein esillä. Tämänkaltaisia asioita voi tulla esille jatkossakin. Tämä on syytä ottaa huomioon myös tuomioistuimissa, joissa turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittelyvaatimuksista seuraa muun muassa se, että korkeimpien turvallisuusluokkien asiakirjoja ei voida käsitellä tavanomaisessa istuntosalissa vaan erityiset turvallisuusedellytykset täytävässä salissa.

Suomen Nato-jäsenyys voi myös tuoda esille uudenlaisia soveltamistilanteita sotilasrikosten ja myös muiden rikosten osalta. NATO SOFA on saatettu voimaan lailla Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdystä sopimuksista. Sopimuksessa on määräys myös rikosoikeudellisesta toimivallasta ja rikosprosessia koskevista järjestelyistä. Näiden asioiden kehitystä on kuitenkin vielä tässä vaiheessa vaikea tarkemmin ennakoita.

Hallinnolliset tehtävät ovat kasvaneet ja monimutkaistuneet

PIA HAPPONEN JA JUSSI ALARANTA

Mitä tapahtuu tuomioistuinten hallinto-osastoilla? Kysymys askarruttaa usein niin ulkopuolisia kuin tuomioistuimen omaakin henkilöstöä.

LAAJASSA MERKITYKSESSÄ tuomioistuinhallinnolla viitataan usein tuomioistuimen tukitoimintoihin – kaiken siihen, mikä ei ole varsinaista lainkäyttöä. Perinteisesti tuomioistuinten hallintoyksiköiden vastuualue on rajoittunut henkilöstö- ja taloushallintoon. Kuitenkin, vaikka tuomioistuinlaitos ja erityisesti korkein oikeus saattaa näyttäytyä kansalaisille vakautta ja pysyvyyttä edustavina instituutioina, myös korkeimman oikeuden hallinto kohtaa aikojen ja tapojen muutoksista johtuvia uudistuspaineita. Muutokset näkyvät hallinnollisten tehtävien kasvavassa laajuudessa ja monimutkaistumisessa. Hallinnollisia tehtäviä ei ole enää mahdollista nähdä pelkästään henkilöstö- ja taloushallintona, vaikka ne ovat toki edelleen tuomioistuinhallinnon tehtävien ytimessä.

Korkeimman oikeuden erityisasema ylimpänä tuomioistuimena ei automaattisesti tarkoita, että sen hallinnolla olisi käytettävissään poikkeuksellisen paljon henkilö- tai muita resursseja. Pikemminkin korkein oikeus on henkilöstömäärältään pienehkö tuomioistuin, jolla on suhteellisen suppea hallinto-osasto. Siitä huolimatta yhä kasvavat hallinnolliset velvoitteet esimerkiksi tietosuojaan, tiedonhallintaan, viestintään, työsuojaan, ICT-palveluihin, julkisuuteen ja turval-

lisuuteen liittyen kohdistuvat korkeimpaan oikeuteen samalla tavalla kuin muihinkin tuomioistuimiin ja hallintoviranomaisiin. Kokonaisuutta keventää se, että vuonna 2020 toimintansa aloittanut Tuomioistuinvirasto on ottanut vastuulleen tuomioistuinlaitoksen yhteisiä hallinnollisia ja kehittämistehtäviä.

Tuomioistuimissa hallinnon työtä helpottavana tekijänä on tuomioistuimille selkeästi laissa ilmaistu tehtävä, jonka tuomioistuimet ja niiden lainkäyttöhenkilöstö on erinomaisesti sisäistänyt. Suomalaisella tuomarilla on tyypillisesti syvä ymmärrys oman laissa tarkoitetun tehtävänsä rajoista. Siten hallinnon tehtäviin korkeimmassa oikeudessa ei esimerkiksi kuulu kohtuuttoman laajojen kehitysideoiden implementointi tai todellisuudesta irrallaan olevien innovaatioiden jalkauttaminen. Pikemminkin hallinnon yhteisenä tavoitteena on presidentin ja kansliapäällikön johdolla hoitaa välttämättömät hallinnolliset tehtävät viivytyksettä, mahdollisimman tarkoin lakia noudattaen ja eleettömästi tuomioistuimen ydintehtävää suorittavaa lainkäyttöhenkilöstöä tarpeettomasti häiritsemättä. Ja toisaalta tarjota viivytyksettä ystävällinen apu, kun muu henkilökunta sellaista kaipaa. Aiemmin mainittuun pysyvyyteen ja vakauteen liittyen voi myös todeta,

Korkeimman oikeuden asemasta riita- ja rikosasioiden ylimpänä tuomioistuimena seuraa hallinnolle joitain sellaisia vastuita, joita ei muissa samankokoisissa tuomioistuimissa välttämättä ole.

ettei korkeimman oikeuden hallinnon järjestettävänä ole ollut esimerkiksi huomattavan isoja organisaatio-uudistuksia sen jälkeen, kun vuonna 1918 senaatin oikeusosasto järjestyi uudelleen riippumattomaksi tuomioistuimeksi, korkeimmaksi oikeudeksi. Mainittua uudistusta on toki seurannut joitain pienempiä viilauksia toimintatapoihin ja organisaatioon.

Korkeimman oikeuden asemasta riita- ja rikosasioiden ylimpänä tuomioistuimena seuraa hallinnolle joitain sellaisia vastuita, joita ei muissa samankokoisissa tuomioistuimissa välttämättä ole. Korkein oikeus muun ohella toimii edustajana useissa kansainvälisissä verkostoissa, joihin liittyy vilkasta yhteydenpitoa ja virkamatkoja. Vastavuoroisesti korkeimmassa oikeudessa käy varsin usein kansainvälisiä ja kotimaisia vieraita. Suomen korkeimmalle oikeudelle kansainvälisestä yhteistyöstä koituva hallinnollinen ja taloudellinen taakka on suhteellisesti merkittävämpi kuin vaikkapa joillain eurooppalaisilla korkeimmilla oikeuksilla, joissa saattaa työskennellä satoja tuomareita ja tuhansia virkamiehiä.

Yksi kiinnostava näkökulma KKO:n hallinnossa työskentelyyn on kysymys siitä, asettaako korkeimman oikeuden asema ylimpänä tuomioistuimena myös hallinto-osaston toiminnalle jotain erityistä vastuuta. Toimiiko korkeimman oikeuden hallintoyksikkö esimerkiksi suunnannäyttäjänä alempien tuomioistuinten hallintotoiminnoille tai onko korkeimman oikeuden

hallinnolla korostunut velvoite virheettömyyteen? Muodollisesti näin ei tietenkään ole, vaan korkeimman oikeuden nimestä ilmenevä ylemmyys viittaa ainoastaan tuomiovallan käyttöön riita- ja rikosasioissa – ei vaikkapa laskujen käsittelyyn. Tuomioistuinhallintona olemme yksi monista ja samassa asemassa kuin muidenkin tuomioistuinten hallintoyksiköt ympäri Suomea. Tämä ei kuitenkaan estä korkeimman oikeuden hallinnon virkamiestä tuntemasta suurta ylpeyttä työpaikastaan ja pyrkimästä mahdollisimman korkeatasoiseen ja esimerkillisen moitteettomaan suoritukseen.

Hallinnon johtaminen ja hallinnollinen päätöksenteko

Hallinnon päivittäistä työskentelyä johtavat ja ohjaavat presidentti ja kansliapäällikkö. Kansliapäälliköllä on pitkä ja leveä tehtäväkenttä, joka on osin poikkeuksellinen verrattuna hallinto- ja kansliapäälliköiden tehtäviin ja vastuisiin muissa tuomioistuimissa. Korkeimman oikeuden kansliapäällikkö on kokonaisvaltaisesti vastuussa siitä, että korkeimman oikeuden toiminta sujuu asianmukaisesti. Hän toimii työnantajavirkamiehenä virastossa – ainoastaan korkeimman oikeuden jäsenet eivät ole hänen suoria tai epäsuoria alaisiaan korkeimmassa oikeudessa. Hallinnon virkamiehille kansliapäällikkö on suora esihenkilö ja johtaa hallinnon päivittäistä toimintaa. Kansliapäälliköllä on laaja itsenäinen hallinnollinen päätöksentekovalta korkeimmassa oikeudessa. Korkeimman oikeuden presidentti puolestaan johtaa korkeinta oikeutta ja vastaa sen tuloksellisuudesta, mutta ei esimerkiksi toimi esihenkilönä suoraan muille kuin jäsenille ja kansliapäällikölle. Presidentin näkemykset tulevat kuitenkin huomioiduksi hallinnon virkamiesten päivittäisessä työssä – onhan hänen työhuoneensa samalla käytävälläkin.

Itsenäistä hallinnollista päätösvaltaa korkeimmassa oikeudessa käyttävät siis kansliapäällikkö ja joissain asioissa presidentti. Toimieliminä hallinnollisista asioista päättävät korkeimman oikeuden täysistunto sekä kansliatoimikunta. Täysistunto koostuu kaikista

korkeimman oikeuden jäsenistä, ja kansliatoimikunnassa on presidentin lisäksi neljä kokoonpanoon määrättyä jäsentä. Presidentti toimii kummankin kokoonpanon puheenjohtajana ja kansliapäällikkö ensisijaisena esittelijänä. Sekä kansliatoimikunta että täysistunto kokoonnutuvat ratkaisemaan erilaisia hallinnollisia asioita ainakin kuukausittain.

Korkeimmassa oikeudessa on lisäksi erilaisia valiokuntia, joissa on tyypillisesti edustus kaikista henkilöstöryhmistä. Valiokunnilla ei ole juurikaan muodollista päätöksentekovaltaa, mutta käytännössä kehittämis- ja muutostyöt ja monet hallinnolliset toiminnot toteutuvat

myös valiokunnissa. Tällaisia valiokuntia ovat esimerkiksi ICT-valiokunta, kehittämisvaliokunta, koulutusvaliokunta sekä viestintävaliokunta.

Hallinnon kokoonpano ja tehtävät

Korkeimman oikeuden hallinnossa työskentelee tällä hetkellä hallinnollinen lakimies, hallinnollinen sihteeri, johdon sihteeri sekä kaksi osastosihtööriä.

Hallinnollisen sihteerin tehtäväkuvaan kuuluvat mm. työsuojelupäällikön tehtävät, työterveyshuollon vastuuhenkilönä toimiminen, työhyvinvointi- ja työkykyasiat sekä johtamisen ja esihenkilötyön HR-tukena

Silloin kun hallinnossa tehdään aivan erityisen hyvää työtä, tuomioistuimen muulle henkilöstölle on epäselvää, tapahtuuko hallinnossa oikeastaan mitään.

toimiminen. Hän toimii myös viraston hallinnollisten asioiden asianhallintajärjestelmän eli Hildan pääkäyttäjänä ja osallistuu Hildan kehittämistyöhön tuomioistuinlaitoksen kehittämistyöryhmässä ja pääkäyttäjien verkostossa.

Johdon sihteeri tarjoaa muun ohella johdolle assistenttipalvelut, huolehtii täysistunnon ja kansliatoimikunnan istuntojen valmistelevista toimista sekä jälkitöistä. Hänelle kuuluvat myös viraston protokollaasiat, sivutoimi- ja sidonnaisuusasioiden sekä jäsenten esteellisyysasioiden hallinnointi. Johdon sihteeri toimii myös viraston matkahallinnon ja maksuaikakorttien vastuuhenkilönä. Hän laatii kaikkien virkamiesten matkasuunnitelmat ja -laskut, sekä suurimman osan viraston kuluveloituksista. Johdon sihteeri on kansliahenkilöstön edustaja yhteistyö- ja työsuojeluasioissa.

Talousasioista vastaavan osastosihteerin työnkuvaan kuuluvat mm. talousasioiden valmistelut ja raportointi johdon tukena sekä osto- ja myyntilaskutuksen ja saatavien hallinnointi. Hän toimii ePassi-yhteyshenkilönä ja viraston siivousasioiden vastuuhenkilönä sekä Handi- ja Herkkä-järjestelmien pääkäyttäjänä. Tehtäviin kuuluu myös sairauspoissaolojen seuranta ja tapaturmayhdys- henkilönä toimiminen. Hän toimii viraston työsuojeluvaltuutettuna.

Henkilöstöasioista vastaava osastosihteeri puolestaan hoitaa rekrytointiasioita johdon apuna, laatii mm. ansioyhdistelmät lainkäyttörekrytoinneissa, huolehtii käytännön HR-toimista Kiekussa, hoitaen sopimukset, virkavapaudet ja palkanmuutokset. Hän valvoo palkanmaksua ja hallinnoi kansliahenkilöstön työaika-asioita, hoitaa oikeudenkäyntimaksuasiat Aipa-asioissa ja

tarkastavan jäsenen määräykset. Osastosihteeri on kansliahenkilöstön edustaja yhteistyö- ja työsuojeluasioissa.

Hallinnossa kaikki hoitavat Hilda-asianhallintaan tehtäviä kirjauksia, Lexan päivityksiä ja seuraavat hallinnon yhteissähköposteja ja toimivat virkakorttien rekisteröijinä. Sihteerit sijaistavat toisiaan ja asioiden hoitamista turvaamaan käyttöön onkin otettu yhteissähköposti, johon henkilöstöasioissa voi lähettää viestejä. Hallintoon tulee myös runsaasti erilaisia kyselyjä ja selvitettäviä asioita, joita hoidetaan muiden töihin ohessa.

Sihteerit suunnittelevat yhdessä viraston virkistystoimintaa, työhyvinvointitoimintaa ja erilaisia tapahtumia, osallistuvat kokous- ja tapahtumajärjestelyihin ja avustavat kaikenlaisissa käytännön toimitissa. Hallinto järjesti vuonna 2025 virkistyspäivän, joka suuntautui Emäsaloön, Porvooseen. Virkistyspäivässä kuultiin Työterveyslaitoksen erityisasiantuntijan luento aiheesta psykologinen palautuminen ja stressinsäätely työyhteisössä. Hallinto järjesti vuoden aikana myös istuntokauden avajaiskahvit, juhannusteemaisen kesäjuhlan, vuosipäiväkahvit ja jo perinteeksi muodostuneen ja odotetun joulukalenterin. Hallinnosta osallistuttiin myös 14.11. järjestetyn Asianajapäivän järjestelyihin.

Korkeimman oikeuden hallinnossa on vuodesta 2021 alkaen toiminut monen vuoden tauon jälkeen myös hallinnollinen lakimies, joka toimii kansliapäällikön ja presidentin oikeana kätenä ns. kaikessa muussa. Kansliapäällikön kanssa vakiintuneen työnjaon mukaisesti hän esittelee hallinnollisia asioita täysistunnossa ja kansliatoimikunnassa. Hänen esiteltävänäään oleviin asioihin kuuluvat muun ohella eräät korkeimman oikeuden toimivaltaan kuuluvat alempien tuomio-

istuinten nimitysasiat sekä lausuntoasiat. Hallinnollinen lakimies osallistuu valiokuntatyöskentelyyn sekä kansainväliseen- ja sidosryhmäyhteistyöhön. Hän avustaa kirjaamoa, arkistoa, viestintää ja lainkäyttöä kaikissa asiakirjajulkisuuteen ja tietosuojaan liittyvissä kysymyksissä. Hän on viraston tietosuojavastaava. Lisäksi hän vastaa korkeimmalle oikeudelle osoitettuihin lainkäyttöön kuulumattomiin yhteydenottoihin niiltä osin, kun niitä ei hoideta asiakaspalveluluonteisina kirjaamossa. Hän toimii myös KKO:n esittelyavustajien hallinnollisena esihenkilönä.

Vuoden 2025 aikana hallinnosta on osallistuttu mm. koko valtionhallintoa koskevaan HR-prosessien kehittämiseen, Hilda-asianhallintajärjestelmän kehittämistyöhön ja tiedonhallintasuunnitelman kehittämiseen. Hallinnossa on huolehdittu myös koko viraston maksuaikakorttien vaihdosta ja uuden matkustusjärjestelmän käyttöönoton ohjeistuksesta. Hallinto on ollut tiiviisti järjestämässä ja suunnittelemassa kansliahenkilöstön työhyvinvointiprojektia. Vuoden 2025 aikana pidettiin poikkeuksellisesti vain kaksi työterveyshuollon ohjausryhmän kokousta ja vuoden loppupuolella käynnistyivät työterveyshuollon vaihdokseen liittyvät toimenpiteet. Hallinnon sihteerit osallistuvat myös Tuomioistuinviraston järjestämiin hallinnosta vastaavien infotilaisuuksiin sekä henkilöstö- ja talousasioita hoitavien verkostoihin.

Hallinnossa on vuonna 2025 hoidettu 12 julkista rekrytointia, joihin on kaikkiaan ollut 960 hakijaa, joista 290:stä on tehty ansiovertailu. Kieku-henkilöstöhallintajärjestelmässä käsiteltiin yli 80 sopimusta, yli 40 virkavapautta ja lisäksi muita päätöksiä yli 10. Nimi-kirjanotteita on tulostettu Kiekusta yli 150. Virkakortteja haettiin ja rekisteröitiin yli 20. Matkajärjestelyt, matkasuunnitelmat ja -laskut tehtiin kaikkiaan lähes 150 virkamatkalle, joista kotimaan virkamatkoja oli 85 ja ulkomaan virkamatkoja 63. Kuluveloituskas-

tehtiin yhteensä yli 120. Käsittelyssä on ollut myös yli 700 osto- ja myyntilaskua, noin 40 hankintapyyntöä ja Palkeille on tehty hallinnon toimesta noin 350 tehtäväpyyntöä. Hildassa on tehty toimenpiteitä noin 600 asialle ja lähes 4 000 asiakirjalle. Hallinnollinen lakimies on käsitellyt vuoden aikana arviolta 2 940 kansalaiskirjettä, joihin hän on antanut noin 246 vastausta.

Tavoitteena laadukkaat hallintopalvelut

Työskentely tuomioistuimen hallinnossa koostuu erilaisista, hyvin monenlaisista ja monimuotoisista tehtäväkokonaisuuksista. Vaihtelevat tehtävät ja työpäivät tuovat työhön mielekkyyttä, mutta vaativat usein myös perehtymistä ja paneutumista. Eteen tulee jatkuvasti asioita, joihin ei ole valmiita ohjeita tai ratkaisumalleja. Työn tuloksellisuutta ja työyhteisössä viihtymistä auttavat hyvin toimiva yhteistyö ja kommunikaatio niin oman tiimin kesken kuin muun henkilöstön kanssa. Työyhteisössä on tärkeää, että jokaisella on tarvittavaan tukea ja apua käytettävissään. Tällöin kaikilla on edellytykset voida työyhteisössä hyvin. Hyvin toimivan hallinnon tavoitteena onkin taata virastossa työskenteleville virkamiehille laadukkaat hallintopalvelut rekrytoinnista eteenpäin koko korkeimmassa oikeudessa työskentelyn ajan.

Tuomioistuinhallinnossa työskentelyssä menestyminen edellyttää tietynlaista luonnetta. Monen samanaikaisesti meneillään olevan ja epäselvän asian hallitseminen samanaikaisesti on hallinnon virkamiehen erityisosaamista. Hallinnossa tehdään työtä usein taustalla siten, ettei työ välttämättä näy muun henkilöstön päivittäisessä arjessa esim. fyysisinä suoritteina, vaan siten, että lainkäyttöhenkilöstö pystyy keskittymään työskentelyynsä tuomioistuimen ydintehtävän parissa. Silloin kun hallinnossa tehdään aivan erityisen hyvää työtä, tuomioistuimen muulle henkilöstölle on epäselvää, tapahtuuko hallinnossa oikeastaan mitään.

Kansliapäällikön katsaus

KAISA KUPARINEN

Kansliapäälliköksi hakeminen ja kansliapäällikkönä aloittaminen 1.6.2025

Tammikuun 2025 lopulla julistettiin haettavaksi kansliapäällikön virka korkeimmassa oikeudessa. Virka oli tulossa avoimeksi 1.6.2025 lukien, kansliapäällikkö Wilhelm Norrmanin siirtyessä tuolloin uusiin tehtäviin. Olin toiminut korkeimmassa oikeudessa esittelijänä elokuusta 2014 lukien, ensin noin viisi vuotta rikos- ja insolvenssiasioiden esittelijänä ja tämän jälkeen noin viisi vuotta samaisten asioiden asiaryhmän päällikkönä. Tässä ryhmäpäällikkötehtävässä olin edelleen jatkuneen esittelijän työn ohella toiminut asiaryhmän esittelijöiden hallinnollisena esihenkilönä, jakanut heille asiaryhmän asiat sekä vastannut heidän töidensä suunnittelusta ja seurannasta. Olin myös päässyt laajasti mukaan korkeimman oikeuden lainkäyttötoiminnan kehittämiseen ja toimintaan muutoinkin. Vaikka pidin ryhmäpäällikkötehtävästäni hyvin paljon, minulla oli kiinnostusta kansliapäällikön tehtävään, jos se joskus tulisi sopivasti tarjolle.

Hain siis kansliapäällikön virkaa. Tehtävä on yksi avainrooleista korkeimmassa oikeudessa ja näköalapaikka korkeimman oikeuden omaan toimintaan ja sen kehittämiseen. Kansliapäällikkö huolehtii presidentin lähimpänä apuna siitä, että korkeimman oikeuden toiminta sujuu asianmukaisesti, ja johtaa esittelijöitä ja kansliaa. Kansliapäälliköllä on moninaisia tehtäviä korkeimman oikeuden sisäisessä toiminnassa. Tämän lisäksi hän osallistuu sidosryhmäyhteistyöhön ja saa näin näköalaa myös tuomioistuinlaitokseen laajemmin. Tehtävän ohella minua houkuttivat mahdollisuudet jatkaa korkeimmassa oikeudessa, johon sitoutumiseni on ollut vahva. Korkeimmassa oikeudessa on hieno ja arvokas työyhteisö ja olen viihtynyt siellä työskentelevien ihmisten kanssa erinomaisesti. Lisäksi henkilökohtaisesti toivoin voivani päästä kehittymään uusien haasteiden myötä.

Tulin valituksi kansliapäälliköksi maaliskuun lopussa 2025. Valintani myötä käynnistyi tiivis perehdytys tulevaan tehtävääni, mistä lausun kiitokset paitsi presidentti Tatu Leppäselle, korkeimman oikeuden hallinnossa työskenteleville ja muulle talon väelle myös erityisesti edeltäjälleni Wilhelm Norrmanille. Kiireistään huolimatta hän antoi minulle kaiken tukensa ja keskusteluillemme aikansa. Olen saanut aloittaa 1.6.2025 lukien rauhallisin mielin kansliapäällikkönä.

Kansliapäällikön tavallinen työpäivä

Työpäiväni kansliapäällikkönä ovat hyvin vaihtelevia. Osassa työtehtäviä, kuten istuntojen suunnittelussa, on selkeä rytmi-tyksensä. Sama koskee esittelijöiden asiaryhmien ryhmäpäälliköiden ja kanslian vastuualueiden esihenkilöiden kanssa käytäviä keskusteluja sekä osaa juoksevasta toiminnasta hallinnon osavien henkilöiden kanssa. Lisäksi on vaihtelevalla aikataululla etenevästi toiminnan kehittämistä, siihen liittyviä sisäisiä kokouksia sekä ulkoisia kokouksia. Osa asioista edellyttää reagointia ja kannan ottamista hyvinkin nopeasti ja työpäivälle ajatellut suunnitelmat vaihtuvat lennosta toisiin. Osa asioista vaatii puolestaan pidempää kypsyttelyä. Yhtä kaikki on tärkeää pitää mielessä asioiden eteneminen niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä.

Kun työpäiväni on aamulla alkanut japanilaisen vihreän teen voimin, parempaa starttia päivään kuin päivään en voisi saada. Vaihtelevat työpäivät pitävät sisällään useita kohtaamisia ja keskusteluja henkilökunnan kanssa, mikä on opettavaista ja ajatteluani ja osaamistani rikastuttavaa. Työpäivän jälkeen vietän mielelläni aikaa ulkoillen tai sisäliikunnan parissa yhdessä perheen kanssa.

Ensimmäisen vuoden kokemuksia

Jo tähän mennessä ensimmäiseen kansliapäällikkövuoteeni on mahtunut paljon. Käytännössä heti aloitettuani pidettiin kesäkuun 2025 alussa Tuomioistuinviraston järjestämät virastopäällikköpäivät, joissa pääsin tapaamaan ja tutustumaan laajalti tuomioistuinten johtoon ja hallinnosta vastaaviin sekä Tuomioistuinviraston johtoon. Verkostoitumisen näkökulmasta työn aloittaminen virastopäällikköpäiviltä oli osuvaa.

Kansliahenkilökunnan rekrytointiin pääsin mukaan heti kesäloman päätyttyä elokuussa, kun korkeimmassa oikeudessa täytettiin kaksi virastomestarin virkaa sekä arkistonhoitajan ja hallin-

nollisen lakimiehen virat. On ollut hienoa havaita, että korkein oikeus kiinnostaa työnantajana. Olemme saaneet asiantuntevia ja osaavia henkilöitä joukkoomme.

Pohjoismaisilla kansliapäällikköpäivillä syyskuun alussa pääsin yhdessä korkeimman hallinto-oikeuden kansliapäällikkö Jenny Reboldin kanssa tapaamaan pohjoismaisten ylimpien tuomioistuinten kansliapäällikkökollegat. Järjestämisvuoron kiertäessä Pohjoismaiden välillä oli vuonna 2025 vuorossa Norjan Høyesterett. Tapaamisessamme Oslossa vaihdettiin kuulumisia, esiteltiin ajankohtaisia teemoja kuluneelta vuodelta ja käsiteltiin myös etukäteen kartoitettuja aiheita. Keskustelu oli vilkasta ja antoisaa. Pohjoismainen yhteistyö ja tietojenvaihto on aktiivista ja kysymykset ovat pitkälti yhteisiä järjestelmien eroista huolimatta.

Lokakuussa vuorossa olivat valmistelut Tuomioistuinviraston ja korkeimman oikeuden välistä tulosneuvottelua varten. Tämä valmistelutyö opetti paljon paitsi korkeimman oikeuden talouden suunnittelusta ja toiminnan tuloksellisuuden arvioimisesta myös valtion budjetti- ja kehysvalmistelusta. Tulosneuvottelu käytiin marraskuun alkupuolella hyvässä hengessä. Haasteena tuleville lähivuosille on korkeimman oikeuden määräraha-kehysten kaventuminen, minkä takia mahdollisuuksia määrärahojen säästämiseen ja toiminnan tehostamiseen on käytävä tarkkaan läpi.

Korkein oikeus järjesti 14.11.2025 Marina Congress Centerissä asianajajapäivän yhteistyössä Suomen Asianajajien kanssa. Päivään osallistui yli 400 henkilöä Suomen asianajajista, eri asianajotoimistoista ja korkeimmasta oikeudesta. Päivä koulutuksellisine anteineen ja iltatilaisuuksineen korkeimman oikeuden tiloissa oli onnistunut ja henkilökuntamme hoiti käytännön järjestelyt ammattitaitoisesti.

Korkeimman oikeuden toiminnasta

Korkeimman oikeuden vuoden 2025 toimintamenomääräraha oli 10,105 miljoonaa euroa. Muutokset vuoden 2024 määrärahaan verrattuna liittyivät oikeusministeriön hallinnonalaa tai kaikkia tuomioistuimia koskeviin yleisiin muutoksiin kuten palkkausten tarkistuksiin ja oikeudenhoidon resurssien vahvistamiseen. Kysymys ei ollut korkeimman oikeuden toiminnallisten tarpeiden muuttumisesta. Määrärahaa käytettiin noin 10,076 miljoonaa euroa eli määräraha alittui 29 000 eurolla. Kuten vuonna 2024, vuonna 2025 ICT-kulut olivat suuret ja kansliahenkilöstöä oli tilapäisesti aiempia vuosia enemmän. Säästöä kertyi jäsen-ten lukumäärän jatkuessa tilapäisesti vajaan.

Korkeimman oikeuden henkilötöyvuosien kokonaismäärä oli 77,4, jäsenten osuuden ollessa 18, esittelijöiden 25,9 ja kansliahenkilöstön 33,5. Jäsenistössä ei ollut vaihtuvuutta vuonna 2025. Esittelijöissä vaihtuvuus jatkui hyvin runsaana, tämän johtuessa perhevapaista sekä siirtymisestä muihin lainkäyttötehtäviin ja lainvalmistelun pariin. Kansliahenkilökunnassa vaihtuvuuden määrä oli tavanomainen.

Ennakoitavissa on, että vuoden 2026 lopulla korkeimman oikeuden kaikki asiat ovat yksinomaan AIPA:ssa ja siirtymävaihe rinnakkaisine asianhallintajärjestelmineen saadaan vihdoin päätökseen.

Vuoden 2024 keväällä korkeimmassa oikeudessa oli otettu käyttöön lainkäyttöasioiden asianhallintajärjestelmä AIPA. Käyttöön ottaminen eteni vaiheittain niin, että vuoden 2025 syksyllä AIPA:ssa oli jo noin puolet siviiliasioista ja rikosasioistakin noin viidennes. Ylimääräiset muutoksenhaut olivat puolestaan kokonaisuudessaan AIPA:ssa. Loppuvuonna mahdollistui teknisesti, että alemmissa oikeusasteissa perinnejärjestelmissä käsitellyt asiat voitiin alkaa kirjata korkeimmassa oikeudessa suoraan AIPA:an. Tämän mahdollistumisen myötä ennakoitavissa on, että vuoden 2026 lopulla korkeimman oikeuden kaikki asiat ovat yksinomaan AIPA:ssa ja siirtymävaihe rinnakkaisine asianhallintajärjestelmineen saadaan vihdoin päätökseen.

AIPA:n täysmittaiseen käyttämiseen siirtyminen edellytti myös työnkulkuja ja työnjakoa koskevan kehittämistyön jatkamista. Syyskuussa käynnistyi korkeimman oikeuden kansliavetoinen AIPA-projekti, jossa tehtävää työtä varten presidentti asetti kansliahenkilökunnasta koostuvan työryhmän. Toimeksiantona oli tunnistaa kansliahenkilöstön roolit, tehtävät ja vastuut lainkäyttöasian AIPA-käsittelyssä ja tarkastella niitä avoimesti siitä näkökulmasta, miten ne voisivat muuttua suhteessa aikaisempaan. Lisäksi toimeksiantona oli tehdä ehdotuksia, miten roolit, tehtävät ja vastuut voisivat järjestäytyä kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti lainkäyttöasian AIPA-käsittelyssä. Tämä työskentely pääsi hyvään vauhtiin loppuvuoden aikana ja jatkuu vuonna 2026.

Vuosi 2025 oli siis siirtymävaiheen aikaa lainkäyttöasioiden käsittelyssä. Tämä vei kaikissa henkilöstöryhmissä aikaa ja voimavaroja ja aiheutti jossain määrin työskentelyn tehottomuutta. Tästä huolimatta ratkaisutoiminta jatkui vakaana. Korkeimman oikeuden henkilöstön sitoutuneisuutta sekä asiantuntevuutta ja osaavuutta voi vain ihailla ja siinä on ilo olla mukana. Kiitollisin mielin on hyvä käydä kohti seuraavaa vuotta.

Overview by the President

TATU LEPPÄNEN

THE SUPREME COURT had a productive year 2025. The main task of the Supreme Court, the issue of precedents, was performed at a high level, as we issued a total of 107 precedent rulings, the highest number for several years. There is some natural variance in the number of issued rulings, arising from the caseload before the Court at any given time. Even with a high number of rulings, we were able to maintain the quality of the Supreme Court's adjudicative work at its customary high standard.

Two precedent rulings were issued in a type of case new for the Supreme Court, warrants for military intelligence operations (KKO 2025:29) and civilian intelligence operations (KKO 2025:31). Stringent requirements of secrecy and data protection apply to court proceedings in such cases. In order to perform the Supreme Court's task of directing legal practice, it is important that precedent rulings can in fact be issued also in this type of case, while taking special care in the drafting of the public case note to ensure that the secrecy interests pertaining to the case at hand remain protected. Issues of military intelligence arose also in a case of military criminal law decided in 2025 (KKO 2025:58).

Another new type of case decided by the Supreme Court pertained to the standard of proof required in the civil enforcement of European Union sanctions imposed because of the war in Ukraine (KKO 2025:30). It can thus be said that the dire geopolitical situation of 2025 has had an impact also on the everyday adjudicative work of the Supreme Court.

April 2025 saw the entry into force of the new provisions in the Code of Judicial Procedure concerning precedent referrals and the so-called leapfrog leave to appeal to the Supreme Court. Especially the former is a significant reform, as a District Court, a Court of Appeal or the Market Court can now under certain

The average throughput times and number of pending cases have held at a reasonably satisfactory level, albeit with slight increases. That said, our target for the coming year will be to change the direction of this development.

preconditions refer an issue to the Supreme Court for a precedent ruling on the application of the law in a case pending before the lower court. The Supreme Court can admit the referral, if the point of law in question has precedent value. Once the Supreme Court has ruled on the precedent, the lower court continues the proceedings in the case before it.

During the remainder of 2025, the Supreme Court received five precedent referrals, which indicates that the lower courts have made immediate use of the new opportunity. The Supreme Court issued on precedent ruling already the same year, with the proceedings before the Supreme Court taking only four months (KKO 2025:74). The Supreme Court decides precedent referrals as a priority, which is important for the system to work in practice as intended.

The newly instituted leapfrog leave to appeal pertains to cases where a Court of Appeal has denied leave for continued consideration. In such cases, the Supreme Court may now admit a point of law with precedent value and make a ruling on that point, to avoid remanding the case back to the Court of Appeal. At the end of 2025, the Supreme Court had not yet issued any rulings of this type.

In general terms, the adjudicative work of the Supreme Court held steady during 2025. The number of cases received has over the past years stabilised at just under 2,000 cases per year. It is possible that there will be some increase in this number in the near future, mainly owing to the upward trend in criminal prosecutions. The average throughput times and number of pending cases have held at a reasonably satisfactory level, albeit with slight increases. That said, our target for the coming year will be to change the direction of this development.

Both adjudication and the other work of the Supreme Court is performed by our highly qualified, committed and motivated staff. In 2025, there was no turnover among the Justices of the Supreme Court. However, owing to an extended leave of absence, the Court operated with one Justice fewer than the full complement.

An important change in the operations of the Supreme Court occurred in June 2025, when our previous Chief Secretary moved on in his career and Ms Kaisa Kuparinen took on the position. Again during the reporting year, the rate of turnover among our referendary staff remained high for reason of appointments to new positions and leaves of absence, which had some effect also on the efficiency of our adjudicative work. The situation among our clerical staff remains more stable. That said, we have been able to recruit competent personnel to all positions; the Supreme Court remains an attractive employer.

The poor state of Finnish public finances cast a shadow also over the court system during the reporting year. Some time ago, there was a necessary increase in the resources allocated to the courts as a result of the first Government report on the state of the judicial system, but these are likely to be lost owing to new savings requirements over the next few years. For many courts, this would have the counterproductive result of lengthening throughput times and case overloads. Also the Supreme Court has seen the need to find savings outside of our unavoidable operating costs. That said, the share of the court system of the national budget is so small that funding cuts cannot result in significant savings, even though they may cause considerable harm to the rule of law.

The inner workings of the Supreme Court were in 2025 marked by the expansion of the use of the new Aipa case management system. A significant and an ever larger proportion of our adjudicative work was fully performed in the Aipa digital process. The system is not without its development needs, but we have managed quite well with it and have also been able to experience some of the advantages provided by a fully digital system. Our aim is to complete the rollout of Aipa in 2026 and thus be free of the burden of using parallel legacy systems.

The Supreme Court pursued an active agenda of domestic and international co-operation also during 2025. The highlight of the year occurred in November, with the Supreme Court's Bar Association Day, organised in co-operation with the Finnish Bar Association, drawing a wide participation. The Supreme Court organises similar events also for the Courts of Appeal, the District Courts, and the prosecution service, in yearly rotation.

Our international co-operation proceeded along established lines, with contacts especially with the other Nordic countries and elsewhere in Europe. The Supreme Court led the way in a new form of regional co-operation, when the Presidents/Chief Justices of the Supreme Courts of the Nordics and the Baltic states met for the first time for a joint seminar in Helsinki. With the accession of the Baltics to the European Union, our legal systems have developed along parallel lines to an extent where discussion of common topical issues is more and more fruitful.

In May we joined with the Supreme Administrative Court to pay a visit to the Court of Justice of the European Union and the General Court to commemorate 30 years of Finnish membership in the EU. In a joint seminar, representatives of the four courts had an opportunity to have frank discussions over recent case-law. An interesting new opening arrived in February with the visit of a small Supreme Court delegation to the Supreme Court of the United States and the federal judiciary in Washington DC.

To conclude, I would like to remind us all that, in the Supreme Court and elsewhere in the court system, we are charged with the performance of a crucial societal function: We uphold and maintain the rule of law in all that we do every day. It is important that we concentrate on the performance of this function and take care of our duties the best we can, even under the current conditions of global upheaval and international power politics. This is how we can best serve the interests of truth and justice both in Finland and indirectly also in international affairs. Let us take pride in what we do.

I thank the staff of the Supreme Court and our partners for their good work in 2025.

Annetut lausunnot

Korkein oikeus antoi vuonna 2025 oikeusministeriölle seuraavat lausunnot:

9.1.2025

Lausunto luonnoksesta oikeusavun palkkioperusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta (KKO-HD/1609/2024)

6.3.2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikoslain 16 luvun muuttamiseksi (KKO-HD/119/2025)

8.5.2025

Lausunto pienten riita-asioiden menettelyä koskevasta mietinnöstä (KKO-HD/391/2025)

18.6.2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (KKO-HD/1405/2025)

27.11.2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (KKO-HD/1405/2025)

28.11.2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi varmuusvankeuden käyttöönotosta ja elinkautisvankien vapauttamismenettelyn kehittämistä (KKO-HD/1497/2025)

Ahvenanmaan maakuntalakeja koskevat lausunnot

Korkein oikeus antaa pyydettäessä tasavallan presidentille lausuntoja myös Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksymistä maakuntalaeista. Lausunnot julkaistaan ruotsinkielisinä. Vuonna 2025 annettiin seuraavat maakuntalakeja koskevat lausunnot:

5.3.2025

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 4.12.2024 om antagande av landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om inteckning i bil (KKO-HD/50/2025)

7.4.2025

Ålands lagtings beslut 11.12.2024 om antagande av följande landskapslagar: 1. informationshanteringslag för Åland, 2. landskapslag om ändring av offentlighetslagen för Åland, 3. landskapslag om ändring av förvaltningslagen för landskapet Åland, 4. landskapslag om ändring av landskapslagen om tillgängliga digitala tjänster (KKO-HD/258/2025)

6.5.2025

Ålands lagtings beslut 20.1.2025 om antagande av följande landskapslagar: 1. landskapslag om ändring av landskapslagen om Fordonsmyndigheten, 2. landskapslag om ändring av landskapslagen om körkort, 3. landskapslag om ändring av landskapslagen om besiktning och registrering av fordon (KKO-HD/441/2025)

13.6.2025

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 17.3.2025 om antagande av landskapslag om cybersäkerhet och motståndskraft (KKO-HD/442/2025)

23.9.2025

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 4.6.2025 om antagande av följande landskapslagar: 1. landskapslag om kontaktpunkt, tillståndprocesser för förnybar energi och områden för främjande av förnybar energi (härefter landskapslagen om kontaktpunkt mm.), 2. landskapslag om ändring av landskapslagen om naturvård, 3. landskapslag om ändring av 4 § landskapslagen om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning, 4. landskapslag om ändring av plan- och bygglagen för landskapet Åland, 5. landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om biodrivmedel, flytande biobränslen och biomassabränslen, 6. landskapslag om ändring av 1 § landskapslagen om Ålands energimyndighet (KKO-HD/1101/2025)

26.9.2025

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 4.6.2025 om antagande av landskapslag om ändring av jaktlagen för landskapet Åland (KKO-HD/1100/2025)

Vierailut ja tapahtumat

Vierailut korkeimmassa oikeudessa

22.1.	Moldovan korkeimman oikeuden edustajat	25.9.	Joint Nordic-Baltic Supreme Court President Meeting 2025
30.1.	Suomalaisen yhteiskoulun ranskalainen ystäväluokka	29.9.	Korkeimman hallinto-oikeuden vaihtotuomarit
4.2.	Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan asianajajaoikeuden graduryhmä	3.10.	Helsingin käräjäoikeuden rikososastot
21.3.	Eduskunnan kirjasto	10.10.	Käräjänotaarit
28.3.	Itä-Suomen hallinto-oikeus	20.–24.10.	Italian korkeimman oikeuden tuomari tuomarivaihdossa
31.3.	Judica Ry:n opiskelijat	23.10.	Työ- ja elinkeinoministeriö
23.5.	European Judicial Training Network (EJTN) syyttäjäsihteereitä eri maista	11.11.	Pohjoismaiset virkamiehet
12.5.	Dialogdagar för åländska tjänstemän	21.11.	Singaporen sisäministeri
1.9.	European Judicial Training (EJTN) vaihtotuomareita ja kansliahenkilöstöä eri maista	10.12.	Helsingin yliopiston ympäristöoikeuden oikeudenkäyntikurssi
11.9.	European Judicial Training (EJTN) päällikkötuomareita eri maista	18.12.	Oikeusministeriön viestintäjohtaja

Tapahtumat

23.–26.2.	Vierailu Yhdysvaltojen korkeimmassa oikeudessa ja liittovaltion tuomioistuinlaitoksessa	26.8.	Eurooppaoikeuden koulutuspäivä
28.4.	Koulutus pakoteoikeudesta	22.9.	Työoikeuden koulutuspäivä
19.5.	Vierailu unionin tuomioistuimessa ja yleisessä tuomioistuimessa	1.10.	Vuospäiväkahvit, korkein oikeus 107 vuotta
23.5.	The European Law Students' Association (ELSA) Finland oikeustapauskilpailu	27.10.	Koulutus kuluttajaluottoasioista
		14.11.	Korkeimman oikeuden asianajajapäivä

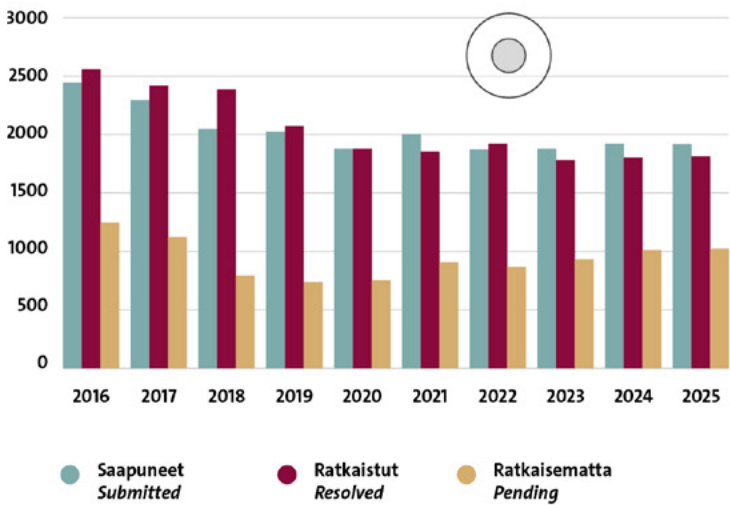
Tilastot

Statistics

Tilastoista käy ilmi keskeisiä korkeimman oikeuden toimintaa kuvaavia numeerisia tietoja viimeiseltä kymmeneltä vuodelta.

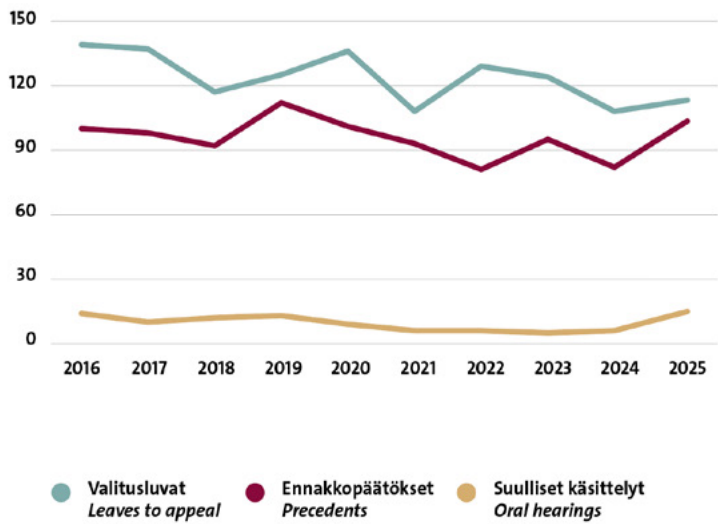
From the statistics it is possible to see the key figures concerning the functions of the Supreme Court from the last decade.

Saapuneet, ratkaistut ja ratkaisematta olevat asiat
Cases submitted, resolved and pending at year end

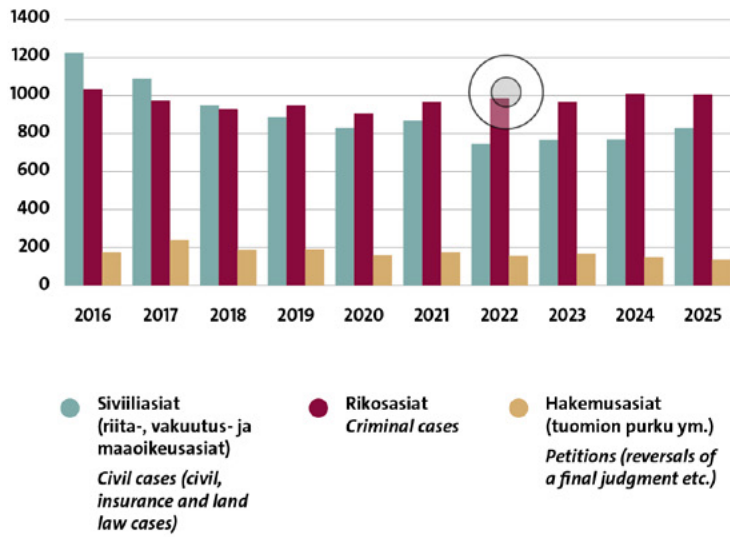
	Saapuneet Submitted	Ratkaistut Resolved	Ratkaisematta Pending
2016	2 449	2 563	1 248
2017	2 303	2 428	1 124
2018	2 055	2 395	788
2019	2 028	2 069	740
2020	1 882	1 876	750
2021	2 005	1 855	906
2022	1 876	1 917	868
2023	1 888	1 813	947
2024	1 985	1 900	1 038
2025	1 971	1 960	1 063

Myönnetty valitusluvat, ennakkopäätökset ja suulliset käsittelyt
Leaves to appeal, precedents and oral hearings

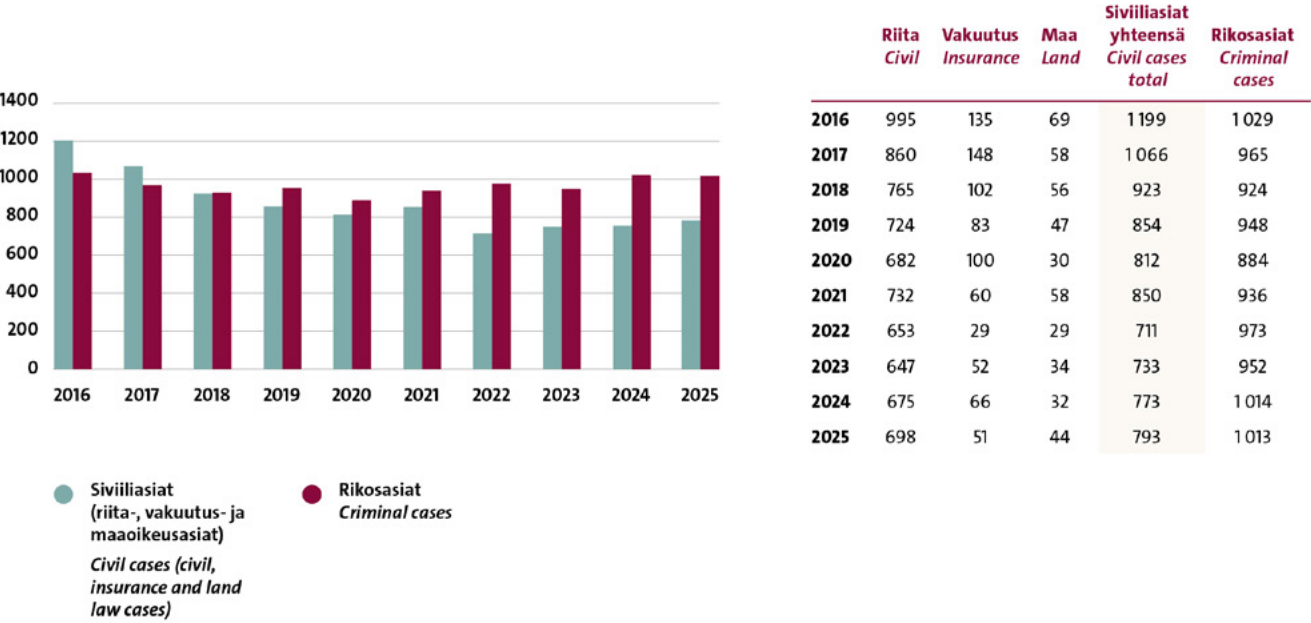
	Valitusluvat Leaves to appeal	Ennakkopäätökset Precedents	Suulliset käsittelyt Oral hearings
2016	139	100	14
2017	137	98	10
2018	117	92	12
2019	125	112	13
2020	136	101	9
2021	108	93	6
2022	129	81	6
2023	124	95	5
2024	108	82	6
2025	113	107	15

Saapuneet asiat asiaryhmittäin
Cases by subject matter, submitted

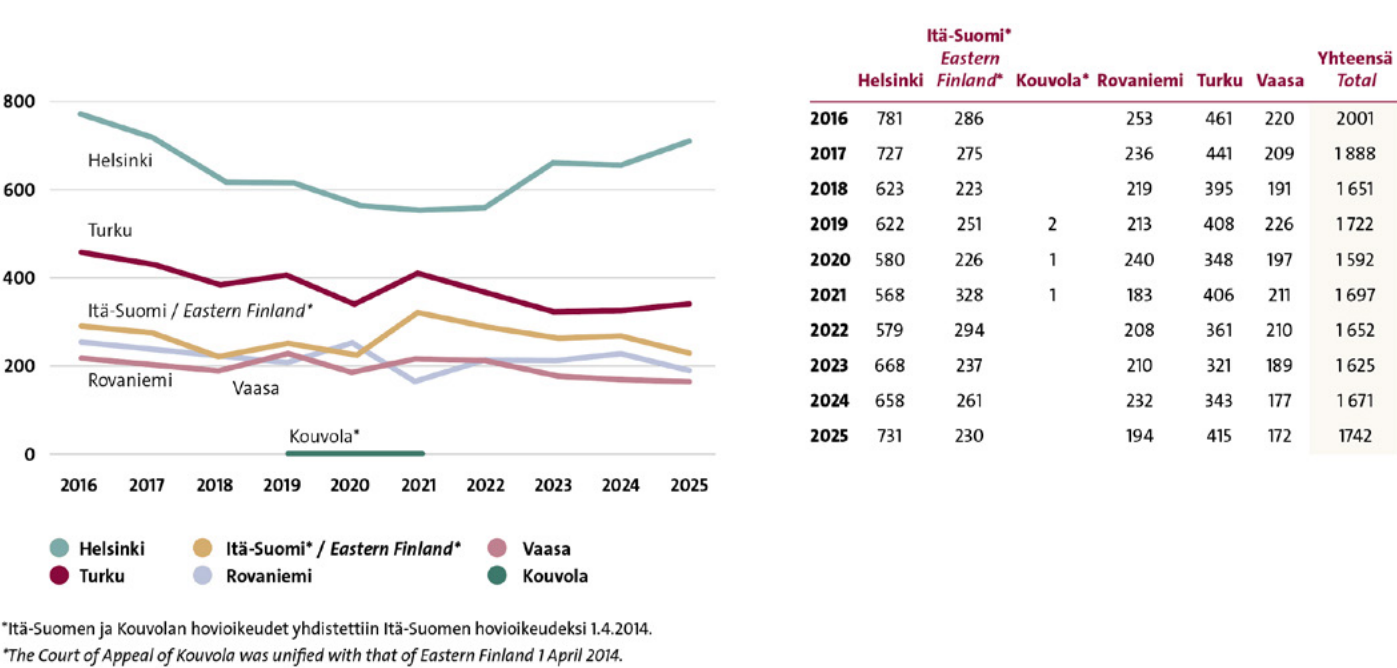

	Riita Civil	Vakuutus Insurance	Maa Land	Siviiliasiat yhteensä Civil cases total	Rikosasiat Criminal cases	Hakemusasiat Petitions
2016	999	138	87	1 224	1 039	168
2017	862	155	72	1 089	978	230
2018	767	103	69	939	933	176
2019	725	92	65	882	948	179
2020	683	102	45	830	898	148
2021	733	60	71	864	961	171
2022	653	29	52	734	983	153
2023	649	52	62	763	963	156
2024	675	66	55	796	1 030	148
2025	698	51	59	808	1 023	131

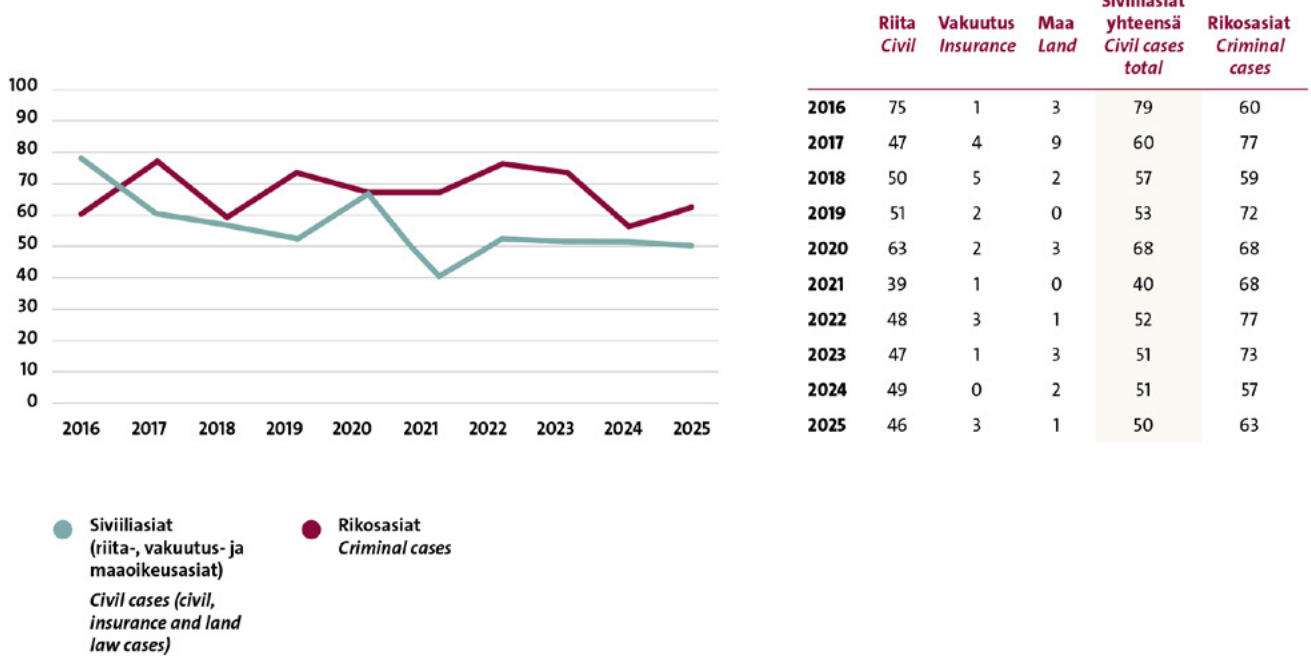
Saapuneet valituslupahakemukset
Applications for leave to appeal, submitted

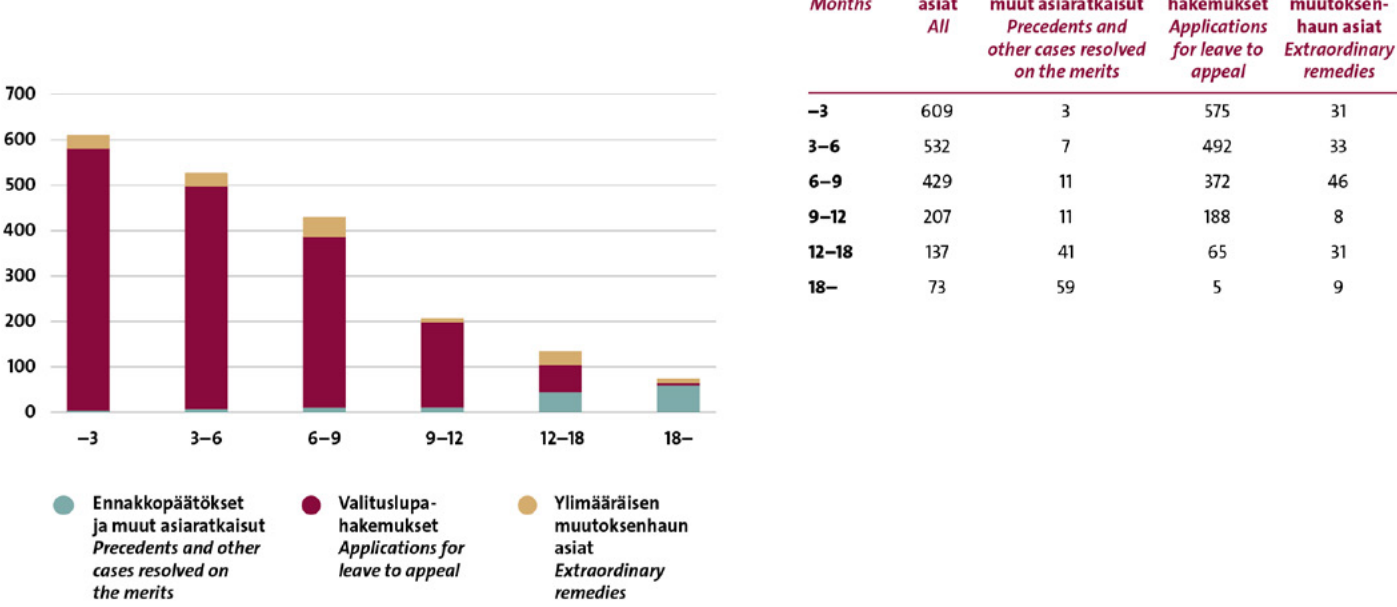
Hovioikeuksista korkeimpaan oikeuteen saapuneet asiat
Cases submitted to supreme court from courts of appeal

Myönnetty valitusluvat
Applications for leave to appeal, granted

Keskimääräisiä käsittelyaikoja 2025
Average processing times 2025

Henkilökunta

31.12.2025

Presidentti
Leppänen Tatu

Kansliapäällikkö
Kuparinen Kaisa

Jäsenet

Oikeusneuvos
Antila Tuomo
Engstrand Lena
Guimaraes-Purokoski Alice
Hakamies Kaarlo
Huovila Mika
Ilveskero Mika
Kantor Ari
Melandner Heli
Mäkelä Juha
Ojala Timo
Pulkkinen Pekka
Pynnä Tuula (virkavapaalla)
Pölönen Pasi
Sippo Jukka
Tammi-Salminen Eva
Tapani Jussi
Turpeinen Tuija
Uusitalo Kirsti
Välimaa Asko (virkavapaalla)

Esittelijät

Esittelijäneuvos
Autio Tiina-Liisa (virkavapaalla)
Juttila Paula (virkavapaalla)
Salonen Jukka-Pekka

Ma. esittelijäneuvos
Elo Elina
Haga Pia (virkavapaalla)
Hiltunen Ville
Kemppinen Heikki (virkavapaalla)
Klinga Kaisa (virkavapaalla)
Klami-Wetterstein Paula (virkavapaalla)
Leino Silja
Lind Mikaela
Pyöriä Matti
Reijonen-Schofield Marja (virkavapaalla)
Ritakari-Rautio Laura
Vähätalo Tuukka (virkavapaalla)

Ma. vanhempi oikeussihteeri
Castrén Lalli
Kallioinen Laura
Mansikkamäki Jenna
Moilanen Juhana
Näsi Mirva
Sjöblom Kristian
Stenberg Laura

Oikeussihteeri
Heino Heikki
Ingström Saara (virkavapaalla)
Pöyhönen Pekka
Ravi Leena (virkavapaalla)

Ma. oikeussihteeri
Huhanantti Peter
Katajamäki Anna
Kirvesniemi Laura
Linnanmäki Kirsikka
Majlander Sini
Orasmaa Antto
Rantala Anssi

Kansliahenkilöstö

Apulaiskirjaaja
Ala-Krekola Wilhelmina

Ma. apulaiskirjaaja
Laine Marika
Lampinen Max

Arkistonhoitaja
Humalamäki Tuulia

Hallinnollinen lakimies
Alaranta Jussi
Hallinnollinen sihteeri
Happonen Pia

Informaatikko
Tükenmez Eija

Johdon sihteeri
Saastamoinen Riitta (virkavapaalla)

Ma. johdon sihteeri
Konka Emmi

Kirjaaja
Nurminen Marja

Osasto-/toimistosihteeri
Jaakkola Nina
Kaartoaho Saija
Katainen Merja
Keränen Minna
Laine-Berg Raila
Lignell Minna
Mäntynen Maarit
Rantonen Oili
Rättö Outi
Tanska Riikka
Ultamo Suvi

Ma. osasto-/toimistosihteeri
Aalto Ira
Ekström Miska
Turunen Minna

Tarkastaja
Häggqvist Marina

Tietohallinnon asiantuntija
Kouki Jaana-Maija

Tietopalvelupäällikkö
Mononen Tanja

Viestintäasiantuntija
Kuisma Minna

Viestintäpäällikkö
Liger Karine

Virastomestari
Häyrinen Eeva
Isokääntä Tanja

Ma. virastomestari
Akkanen Sami
Hiltunen Jukka

Vuonna 2025 eläkkeelle jääneet

Osastosihteeri Pirkko Takkinen
1.8.2025 lukien